

OBISKAL NAS JE PREDSEDNIK PREDSEDSTVA SFRJ SINAN HASANI

Pogovor z najvišjimi predstavniki

Delegacija najvišjih predstavnikov državnega in republiškega predsedstva, na čelu s predsednikom predsedstva SFRJ Sinanom Hasanijem, je prejšnji mesec obiskala Litostroj. Po ogledu tovarne je bil s predstavniki vodstva, samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij daljši razgovor o stanju, problematiki in razvojnih programih naše delovne organizacije.

Generalni direktor je na razgovoru uvodoma predstavil proizvodni program naše DO. V Litostroju smo že do sedaj vložili velika sredstva v razvoj in modernizacijo proizvodnje in novo tehnologijo, ki je zasnovana

na lastnem znanju. Poudaril je, da je nadaljnji razvoj Litostroja ter njegova sposobnost izdelovanja najzahtevnejših hidroenergetskih objektov v veliki meri odvisna od izpeljave naložbe v težko strojogradnjo. Lito-

strojski delavci na tem področju veliko vlagamo in zato pričakujemo, da bo tudi s strani družbene skupnosti dana ustrezna podpora pri zaključitvi naložbe.

Sedanja razvojno-tehnološka naravnost nam omogoča, da s svojimi proizvodi nastopamo na najzahtevnejših tržiščih in licitacijah. Tržna usmeritev je ciljno naravnana v doseganje tretjinske porazdelitve, in sicer tretjino proizvodov na zahtevna konvertibilna tržišča, vključujoč dežele v razvoju, tretjino v dežele

Visoki gostje si ogledujejo proizvodnjo

SEV, tretjino na domači trg. Gostje so bili seznanjeni tudi z letošnjimi izvoznimi uspehi. Pri tem je bil v razgovoru pojasnjen položaj v zvezi z izvajanjem iraškega naročila ter s stanjem vplačil na tem področju. Generalni direktor je v razpravi opozoril na uspešen nastop Litostroja s posameznimi programi v deželah SEV (preoblikovalna oprema, črpalke za jedrske elektrarne) in poudaril, da smo omenjene posle pridobili v najzahtevnejši mednarodni konkurenci in da so naše tehnično-tehnološke rešitve najsodobnejše. Stane Dolanc je vprašal, na kakšni tehnično-tehnološki ravni so naši proizvodni programi. Povedano je bilo, da so tudi naši programi, s katerimi nastopamo v konkurenčnem boju na licitacijah, na svetovni ravni. Za turbine na primer so glavne projektantske in tehnično-tehnološke rešitve preverjene doma ali v Turboinštitutu. Na tak način z argumentiranimi in prepričljivimi dokazi, smo pridobili tudi zahtevno naročilo HE Stratos v Grčiji.

Sinana Hasanija sta še posebno zanimali dve vprašanji; prvič — kakšna je naša reakcija na junijske ukrepe Zveznega izvršnega sveta, in

drugič — kako se Litostroj vključuje v pripravo strateškega razvoja Jugoslavije. Naš odgovor na prvo vprašanje je bil, da je za stabilno gospodarjenje potrebno, da se pogoji gospodarjenja določajo enkrat letno. Junijski paket je le nekoliko omilil težave, ki smo jih imeli na začetku leta.

V zvezi z oblikovanjem strateškega dolgoročnega tehnološkega razvoja Jugoslavije je bilo rečeno, da predstavniki Litostroja pri tem aktivno sodelujejo. Vendar menimo, da mora biti to v prvi vrsti skupna projekcija naših sposobnosti na posameznih področjih. Ta program ne more pomeniti posameznemu udeležencu pravice, da bo nekaj izdeloval, čeprav morda še ni usposobljen. To bi nas pripeljalo v stagnacijo. Vključevanje v skupne programe mora temeljiti na direktnem tehnično-tehnološkem in ekonomskem povezovanju udeležencev. Za primer je bilo dano nastopanje Litostroja, Radeta Končarja in Metalne preko Ingre. Takšno skupno nastopanje in razvijanje proizvodov je lahko podlaga za uspešno konkuriranje v izvozu.

(Nadaljevanje na 2. strani)

V pogovoru je generalni direktor gostom predstavil položaj Litostroja v slovenskem in jugoslovanskem gospodarstvu (Foto: B. Francelj)

MANJKA NAM VEČ PROPAGANDE

Litostroj na mednarodnem zagrebškem velesejmu

Znano je, da je boj za kupca v svetu vse težji in kompleksnejši ter da je za uspeh potrebno uporabiti vsa razpoložljiva sredstva. Eno je prav gotovo kvalitetna predstavitev tovarne in njenih izdelkov čim večjemu številu potencialnih interesentov. Lepa priložnost za omenjeno predstavitev so mednarodni velesejmi, ki so v obsegu, kakršen je bil zagrebški, veliko sedemdnnevno srečanje kupcev in proizvajalcev z vsega sveta.

Litostroj že dolga leta kontinuirano nastopa na zagrebškem velesejmu in lahko rečemo, da je njegovo ime dobro poznano in cenjeno med najširšim krogom obiskovalcev. To med drugim potrjuje tudi obisk predsednika Zveznega izvršnega sveta Branka Mikulića na našem razstavnem prostoru ob otvoritvi sejma. Glede na letošnji, do sedaj največji obseg velesejma, je bilo čutiti povečano število obiskovalcev tudi na razstavnem prostoru Litostroja. Pritegnili so jih zanimivi razstavljeni eksponati viličarjev vseh nosilnosti in najnovejših izvedb, prototip črpalke za potrebe jedrskih elektrarn, pa delujoči model male hidroelektrarne moči 5 kW, primerak preoblikovalnega stroja in ulitek bagerske zajemalne žlice. Poleg aktivnih eksponatov je bil razstaven prostor izdatno opremljen s fotografijami celotnega proizvodnega programa Litostroja.

Po mojem mnenju je reklamni

učinek povečevala dobra lokacija razstavnega prostora, saj smo že pri vходу v paviljon pritegnili pozornost obiskovalcev. Največ je bilo zanimanja za proizvodni program viličarjev, za preoblikovalno opremo in črpalke ter MHE. Občutno zanimanje je bilo tudi za mostna dvigala, reduktorje in ulitke. Veliko zanimanje za viličarje nam potrjuje dejstvo, da je bilo na osnovi obiska kupcev poslanih 45 ponudb za različne tipe viličarjev. Kupci so bili zadovoljni s kvaliteto naših viličarjev.

Poudarjena pa je bila želja kupcev po kreditiranju viličarjev zaradi narave sproščanja investicijskih sredstev.

Čeprav je osnovni namen sejma informiranje tržišča o obsegu proizvodnje in njenih najnovejših dosežkov ter utrjevanje imena delovne organizacije, je kazalec uspešnosti nastopa tudi komercialni uspeh. Leto se odraža v številu na sejmu

iskanih ponudb, teh pa smo na podlagi povpraševanja poslali preko 70, za različne proizvode Litostroja.

Proizvajalci se v boju za trg medsebojno povezujejo po panogah proizvodnje in tako s skupnimi močmi lahko agresivneje in uspešneje vplivajo na odločitve kupcev. SOZD ZPS bi moral na sejmu s skupnim pristopom združiti svoje delovne organizacije strojogradnje, kar bi povečalo učinkovitost sejmskih prizadevanj vseh članic sozda in SOZD ZPS kot celote.

Morda še to. Propagandni učinek bi zelo povečal VIDEO prikaz naše delovne organizacije in proizvodnega programa, kar je že v veljavi pri večini razstavljalcev. Dušan Papež

Predsednik ZIS Branko Mikuluč je ob otvoritvi velesejma obiskal tudi naš paviljon (Foto: B. Francelj)

Razstveni paviljon Litostroja na jesenskem Zagrebškem velesejmu (Foto: B. Francelj)

7. SREČANJE NOVINARJEV IN ORGANIZATORJEV OBVEŠČANJA V ZDRUŽENEM DELU

Povejmo naravnost!

Tako je bilo letos geslo 7. srečanja novinarjev in organizatorjev obveščanja v združenem delu, ki je potekalo 25. in 26. septembra v turistično rekreacijskem centru UNIOR na Rogli. Tudi letošnje srečanje, je kot vse dosedanje organiziral, Center Delavske enotnosti za razvijanje obveščanja v združenem delu. Vsem udeležencem, bilo nas je kar 230 iz vseh krajev Slovenije, je že bežen pregled tem povedal, da v dveh dneh (točneje v četrtek popoldne in petek dopoldne) ne bo možna poglobljena razprava. Kljub temu pa so bile teme zanimive in izbrane, tako, da so se lotevale tistih področij, s katerimi se nemalokrat otepajo organizatorji obveščanja v združenem delu (naj navedem le nekatere — kako odpraviti suhoparnost in birokratski stil poročanja v pisnih oblikah obveščanja; računalniško podprt informacijski sistem v funkciji dnevnega obveščanja delavcev za njihovo samoupravno sporazumevanje, dogovarjanje in odločanje; proces odločanja v ozdih in spremljajoče informacijsko-komunikacijske akcije). Pri vsaki od obravnavanih tem so poleg uvodničarja sodelovali s svojimi prispevki tudi poročevalci — organizatorji obveščanja iz nekaterih delovnih organizacij, ki so posredovali svoje izkušnje, težave in predloge.

Delovno predsedstvo

Največja pozornost udeležencev srečanja je bila namenjena prav uporabi računalnika za obveščanje delavcev — žal pa smo bili na koncu ra-

(Nadaljevanje s 1. strani)

Pogovor z najvišjimi predstavniki

V razpravo se je aktivno vključil France Popit in poudaril, da je naše gospodarstvo še vedno preveč zaprto in da veliki gospodarski sistemi nastajajo na administrativni način, kar onemogoča konkurenco, to pa tudi zmanjšuje sposobnost za konkurenčni boj na svetovnem trgu. Združeno delo si mora vzpostaviti vezi na racionalnih in gospodarsko smotrnih povezavah. S tem bomo tudi okrepili gospodarsko učinkovitost, ki mora imeti v socializmu večjo veljavo.

Tipičen primer administrativnih rešitev je na primer devizni trg, ki ne more delovati, če imamo v državi deficit v devizni bilanci, je zaključil tovariš Popit.

Sinan Hasani se je ob zaključku zahvalil delovnemu kolektivu za pozornost in zaželel še veliko uspehov. Predloge, ki smo jih v razpravah posredovali, pa bo koristno uporabil pri oblikovanju gospodarske politike za naslednje leto.

Med ogledom proizvodnih zmogljivosti posameznih tozdov so bila Sinanu Hasaniju, Stanetu Dolancu in Francetu Popitu pojasnjena tudi druga vprašanja, kot so: problemi trženja proizvodov, uvajanje numerično krmiljenih strojev in računalništva v proizvodne procese, stanje na področju zaposlovanja ter izobraževanja kadrov, nagrajevanje delavcev po rezultatih dela in podobno.

Obisk, ki je bil delaven in pristrčen, je znova postavil v ospredje interes in potrebo najodgovornejših predstavnikov političnega in gospodarskega življenja za neposredno izmenjavo mnenj in s tem za skupno oblikovanje predlogov za naš boljši jutrišnji gospodarski in družbeni razvoj.

Janez Elikan

zočarani. Ni najhuje to, da naš uvodničar Franc Križaj ni dal nasvetov, ki bi jih lahko praktično uporabili, hujsa je prihodnost, ki jo napoveduje: čeprav danes že veliko podjetij uporablja računalnik za operativno vodenje poslovanja, bo minilo še precej časa, preden bomo te podatke uporabljali za poslovno in samoupravno odločanje.

V petek je bila osrednja pozornost namenjena pogovoru s predsednikom predsedstva CK ZKS Milanom Kučanom in predsednikom RS ZSS Mihom Ravnikom. Vprašanja smo napisali in jih oddali v naprej, onadva pa sta nanje odgovarjala konkretno in povedala precej. Vseeno pa je škoda, da ni to srečanje potekalo kot živ pogovor, saj so se nam šele ob odgovorih porajale množice novih vprašanj. Naj navedem le nekatere poudarke iz njunih odgovorov:

- Že osem let je naša družba v krizi, ki se v zadnjih mesecih že zaostruje, in ni videti, da bi se kaj izboljšalo. Zato je zdaj že vsak družbeni subjekt v skrbeh za svoj obstoj. Pred tridesetimi leti smo v program Zveze komunistov Jugoslavije zapisali, da smo za tržno gospodarstvo. Še danes pa se politično pogajamo, ali smo sposobni prenesti njegove posledice in se vključiti v svetovno trgovino. Danes ima le ena tretjina gospodarskih organizacij svoje načrte, drugi pa o njih le razmišljajo oziroma zaradi sprotne težave niti tega ne zmorejo. S sedanjim ustrojem gospodarstva pa ne moremo razviti sodobne družbe, zanjo pa nimamo niti sposobnih kadrov.

Srečanja se je udeležilo veliko novinarjev in urednikov iz združenega dela (Foto: Iztok Premrou)

- Zveza komunistov ima jasna stališča do samoupravne organiziranosti združenega dela. Glavni problem je ta, da so se tozdi spremenili v podjetja in da niso zaživali takšni odnosi, kot so zapisani v zakonu o združenem delu. Pri spremembah tega zakona bomo morali težiti za tem, da bi z zakonom določili samo temeljna načela samoupravne organiziranosti, vse ostalo pa naj bi urejali samoupravni akti. Sicer pa se danes nekateri direktorji v časopisih hvalijo, da jim pred desetimi leti na srečo ni bilo treba ustanoviti tozdov, drugi pa obljublajo delavcem 40 odstotno povečanje dohodka, če bodo na referendumih glasovali za ukinitve tozdov. Treba se je vprašati za odgovornost direktorjev, ki so deset let dopuščali odtokanje 40 odstotkov dohodka v organizaciji združenega dela, ki so jo vodili.

- Pri vseh razpravah in zahtevah za zbor združenega dela v zvezni skupščini, je treba upoštevati odri-njenost delavcev od odločanja, ki se začneja že v tozdu in nadaljuje na vseh ravneh družbenega odločanja, tudi v federacijo. Vprašanje je, ali lahko to napako popravimo z novim zborom na zvezni ravni ali pa bo treba stvari spreminjati na vseh ravneh. Ugotavljamo tudi, da se zvezni zbor ni uveljavil tako, kot je bil zamišljen, tudi glede dela zbora republik in pokrajin je precej vprašanj. Vprašati se bomo morali tudi, kaj bi na primer pridobili z enodomno zvezno skupščino.

- Štrajki so pogostejši v kriznih obdobjih in ni res, da so se začeli naglo širiti v zadnjih letih. Precej jih je bilo tudi sredi šestdesetih let. Ti pojavi so tesno povezani z obveščeno-stjo delavcev. Delavci so še vse premalo obveščeni in celo predsedniki sindikalnih organizacij ne poznajo gospodarskega položaja svojega ozda. Sindikat pa mora po štrajkih postaviti vprašanje odgovornosti tistih, ki pred njim niso nič ukrenili, potem ko so delavci ustavili delo pa so takoj našli rešitve. Moralo bi nas tudi zanimati kaj izziva revolte delavcev in kaj storiti, da do njih ne bi prišlo. Kot vse kaže, se pri štrajkih ne držijo določil zakona o združenem delu, torej verjetno niso dovolj dobra. Zato bo treba domisliti nova pravila igre za konfliktno situacije, ki jih bodo delavci in sindikat tudi resnično uporabljali.

Prav na koncu srečanja je bila še skupščina sekcije novinarjev v združenem delu na njej je bil izvoljen za predsednika Jaro Novak iz sozda Mercator-Kit.

Kljub temu da je bila dvorana za takšno strokovno srečanje neprimerna (zlasti je motila neustrezna osvetlitev in nepreglednost, kar je onemogočalo dobro razpravljalno ozračje), pa je potrebno pohvaliti organizatorje, ki so takšne pomanjkljivosti dovolj uspešno odstranili z videom, televizijskimi zasloni in z uporabo teleteksta.

Zlato Adlešič

Obisk slušateljev srednje vojaške šole iz Beograda

210 dijakov 4. letnika splošne srednje šole Bratstvo in enotnost iz Beograda je 23. oktobra letos v spremstvu predavateljev šole obiskalo našo delovno organizacijo. Šola že vrsto let organizira za dijake zadnjega letnika ekskurzijo po vseh republikah in obeh avtonomnih pokrajinah. Mimogrede: dijake vpisujejo po posebnem ključu, tako da so zastopani vsi narodi in narodnosti Jugoslavije.

V Sloveniji so bili gostje srednje vojaške šole Franc Rozman-Stane iz Ljubljane in so si poleg kulturno zgodovinskih znamenitosti naše republike ogledali tudi našo delovno organizacijo.

Po ogledu so predstavniki vodstva, družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov Litostroja predstavili našo delovno organizacijo in odgovarjali na vprašanja.

Z. A.

Četrti ljubljanski samoprispevek za varovanje in izboljšanje okolja

Grad in postaja umaknjena iz programa

Mestna konferenca SZDL Ljubljana je 8. oktobra obravnavala rezultate javne razprave o četrtem samoprispevku v ljubljanskih občinah. Javna razprava je bila organizirana in zaključena v skoraj vseh krajevnih skupnostih, v mnogih delovnih organizacijah in skupnostih pa tudi v nekaterih društvih. Na osnovi teh rezultatov sta bili iz programa samoprispevka črtani sanacija grajskega pobočja in komunalna ureditev (gradnja javnih parkirišč) potniške postaje Ljubljana. Iz razprave je bilo očitno, da ljudje ne nasprotujejo ureditvi tudi teh dveh problemov, vendar pa ju niso pripravljeni reševati na tak način; predlagajo iskanje drugačnih rešitev in virov financiranja.

Smetišče ali neurejeno skladišče? (Foto: t.š.)

Delno spremembo in novost v programu samoprispevka predstavlja tudi ugotovitev, da predvidene naprave za čiščenje dimnih plinov v termoelektrarni Toplarna Ljubljana ne bi zmogle dimnih plinov očistiti v taki meri, kot bi bilo nujno, zato je bila na osnovi te ugotovitve sprejeta odločitev za boljše in za okrog 2,5 milijarde dinarjev dražje čistilne naprave.

Po končani razpravi na mestni konferenci SZDL ostajajo v programu samoprispevka naslednji objekti, ekološka sanacija, termoelektrarne Toplarna Ljubljana (z boljšimi čistilnimi napravami), gradnja vodovoda, zaščita varstvenih pasov vodnih virov, izgradnja lokalnih vodovodnih sistemov, sanacija lokalnih vodovodov, izgradnja centralne čistilne naprave in izgradnja odlagališča komunalnih odpadkov.

O tem predlogu bodo do začetka novembra razpravljali delegati mestne in občinske skupščine, ki se bodo morali tudi odločiti, ali bosta v programu samoprispevka ostala tudi gradnja zbiralnika za pitno vodo z zmogljivostjo 2000 kubičnih metrov na grajskem pobočju in prestavitev kanalizacijskega kolektorja A4 pri potniški postaji, ki sta kljub umaknitvi gradu in postaje še ostala v programu.

Vsi Ljubljančani pa se bodo odločali o samoprispevku 23. novembra, ko je predviden referendum, plačevali pa ga bodo vsi Ljubljančani, katerih mesečni dohodek ali pokojnin je višji od 70 odstotkov povprečnega dohodka v gospodarstvu v Ljubljani v preteklem polletju (74.722 din). To pomeni, da ga ne bo plačevalo okoli 40 odstotkov upokoencev in 6 odstotkov delavcev z najnižjimi osebnimi dohodki.

t.š.

Kar je v urejenih gospodarskih razmerah normalno, je v neurejenih nenormalno

Kaj storiti!

Nekaj desetih viličarjev, ki stojijo v vrsti pred zgradbo tozda TVN in čakajo na kupca, že lep čas vzbujajo vsesplošno negodovanje pa tudi zahteve po akciji, ki bi ne le odpravila zaloge (in pripeljala v delovno organizacijo primerno količino denarja), temveč tudi poskrbela za to, da se zaloge (njihov pojav je v Litostroju še posebej nenavaden, saj smo vajeni druge skrajnosti — kasnitev in zamud) v takšnem obsegu v prihodnosti ne bi pojavljale ter, da bi viličarji iz proizvodnje po najkrajši poti prispeli do kupca.

Nezaželenost zalog, s katerimi smo se pri proizvodnji viličarjev prvokrat srečali lani in se jih nismo uspeli rešiti, je razumljiva, saj pomeni finančno obremenitev, vezavo in neuporabljivost precejšnje količine sredstev.

Kako je prišlo do zalog ter kaj je potrebno in mogoče storiti za to, da bi se čimbolj zmanjšale, sta bili glavni vprašanji na kateri smo iskali odgovor pri vodji prodaje viličarjev in direktorju tozda TVN.

Šime ZUBČIČ, vodja prodaje viličarjev:

»Z nalogo viličarjev se brez prekinitve srečujemo že od lanske jeseni. Te zaloge znašajo približno 10 odstotkov letne proizvodnje, občasno se zmanjšujejo in ponovno povečujejo s finalizacijo novih serij. Trenutne zaloge (začetek oktobra) znašajo približno 50, pretežno viličarjev nosilnosti 5 ton v približni vrednosti 500 milijonov dinarjev.

Omeniti moram, da so viličarji v proizvodnem programu Litostroja specifični proizvod, ki se v celoti proizvaja za neznanega kupca, tj. na zalogo. Plan za določeno obdobje je izdelan na osnovi analiz in ocen, ne pa podpisanih pogodb, kot je to v navadi pri ostalih naših proizvodih. Prodajna služba direktno, ali pa s posredovanjem trgovine, vrši akvizicijo in sklepa pogodbe že pred pričetkom proizvodnje posameznih tipov viličarjev. Takšen način prodaje je pri viličarjih običajen in tudi 10 odstotna zaloga je v urejenih gospodarskih razmerah normalna, v naših pa predstavlja preveliko obremenitev in vezavo ogromnih sredstev.

Eden izmed glavnih vzrokov za takšne zaloge, je izpad izvoza stotih viličarjev, katero moramo sedaj pozkušati prodati na domačem trgu.

Neuspeh na tujem trgu pogojuje močna konkurenca ter tehnične zahteve glede opreme viličarjev — vodnohlajeni motorji, hidravlični menjalniki na manjših modelih, različne prigradne komponente, ki pogojujejo širino namembnosti viličarja. Pri izboljševanju tehnične opreme viličarjev pa smo v veliki meri omejeni in odvisni od razvoja naših domačih dobaviteljev opreme, ki jo vgrajujemo v viličarje.

Prodor in prisotnost na klirinškem trgu zahteva predhodno zahtevno in dolgotrajno testiranje vsakega modela viličarja (predvsem v Sovjetski zvezi). Trenutno je na testiranju v sovjetski zvezi viličar nosilnosti 8 ton in pričakujemo, d bodo rezultati testiranja znani še pred koncem letošnjega leta.

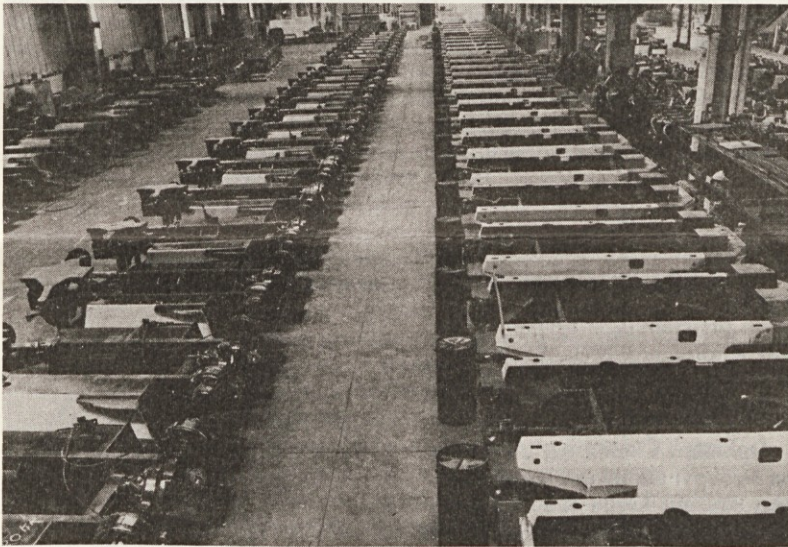
Za pospešeno prodajo na domačem trgu smo letos zadožili preko 80 trgovinskih organizacij v vseh naših republikah in pokrajinah. Prisotni smo bili ali pa še bomo na vseh sejmihi v Jugoslaviji. Prodajno akcijo pa smo še podkrepili z reklamno-prodajnimi oglasi v Vjesniku, Politiki in Oslobođenju. Poleg tega pa smo delavci v prodajni službi viličarjev izdelali program obiskov vseh velikih uporabnikov viličarjev in vseh potencialnih kupcev (veliki industrijski sistemi, morska in rečna pristanišča, velika skladišča itd.). Pri takih obiskih ugotavljamo, da se trgovina ni prilagodila novim — težkim tržnim razmeram in še vedno živi v prepričanju, da bo kupec storil prvi korak, da je kupec tisti, ki bo poiskal prodajalca ili proizvajalca.

Za zmanjšanje oziroma odpravo zalog bo potrebno tudi prilagoditi plačilne pogoje. V kroničnem pomanjkanju investicijskih sredstev bomo morali omiliti plačilne pogoje in najti vire kreditiranja vsaj za najnujnejše primere na domačem trgu.

Jasnejšo sliko o vzrokih trenutnih zalog dobimo če analiziramo prodajo viličarjev v preteklih štirih letih.

Analiza prodaje viličarjev v zadnjih štirih letih (v komadih):				
	1982	1983	1984	1985
Domači trg:	239	215	474	436
Izvoz:	30	172	43	18
Skupaj:	269	387	517	454

Iz takšne analize je razvidno, da je zaradi zmanjšanja in zastoja izvoza prišlo do izredne obremenitve domačega trga.

Proizvodnja kaže, da se nam utegnejo zaloge še povečati...

Utemeljen optimizem nam vliva zadovoljstvo in pohvale naših kupcev o kvaliteti viličarjev, ki v našem prostoru nimajo konkurence. V teh dneh izvajamo tudi intenzivno obdelavo tržišča, katere rezultati naj bi bili osnova za čimbolj realno planiranje proizvodnje za naslednje leto, čeprav je v trenutnem gospodarskem položaju planiranje močno oteženo in tvegano.

Če želimo konec leta dočakati le z zalogami, ki smo jih meli v začetku leta, bi morali prodati še približno 200 viličarjev, kar je po moji oceni — če ne bo večjega naročila iz tujine — popolnoma nemogoče.

Stane Stalowsky, dipl. ekonomist, direktor tozda TVN in vodja blagovne skupine za proizvodnjo viličarjev:

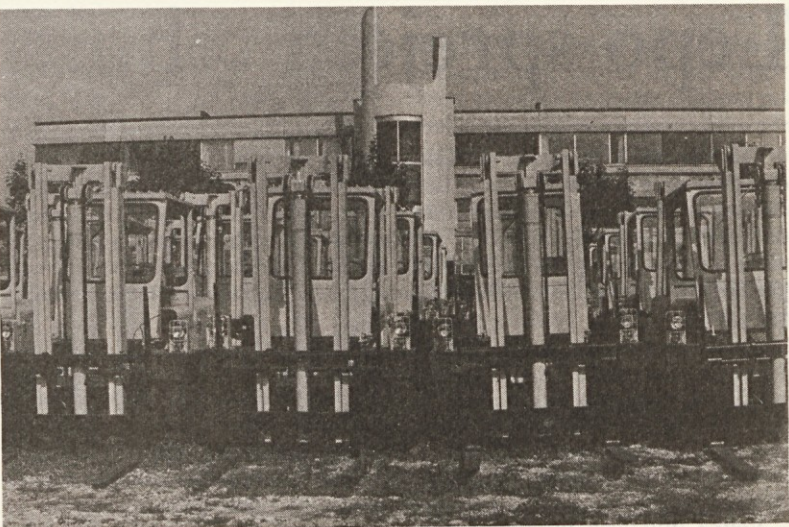
»V času ko smo pričeli z redno proizvodnjo, je bilo naše domače tržišče lačno viličarjev. Postopno pa se je to tržišče pričelo zapolnjevati, mi pa smo hkrati povečevali proizvodnjo, ki se je s prvotnih 250 povečala na 600 viličarjev letno. Tako so količine, poslane na trg, postale prevelike in bi do precejšnjega presežka proizvodnje oziroma zalog prišlo že leta 1984, če takrat ne bi nepričakovano prodali večje število viličarjev v Iran, kar nas je za leto in pol rešilo težav z zalogami in nekoliko zameglilo stanje. V letu in pol smo prodali 250 viličarjev v Iran in približno 60 na Čehoslovaško, kar je predstavljalo polovico letne proizvodnje. Prodaja v Iran se je pričela ustavljati v sredini leta 1985, prav tako je bilo tudi s prodajo v ČSSR, na vidiku pa ni bilo

nobenih večjih poslov. Tako se je maja lani pričela ustavljati najprej prodaja 8-tonskih in postopno do septembra še vseh ostalih vrst viličarjev.

Glede na to, da je domači trg trenutno v glavnem popolnjen z viličarji in glede na omejene možnosti izvajanja investicij tudi v bližnji prihodnosti ne moremo pričakovati povečanja prodaje naših izdelkov na domačem trgu.

Naloga naše prodaje je, da do konca novembra podkrepi oceno, da jugoslovanski trg letno ne potrebuje več kot od 400 do 450 viličarjev. Če je to res, je potrebno vsaj 100 viličarjev prodati v tujino (za drugo leto je predvidena proizvodnja 600

viličarjev), ali pa za okoli 1000 ton zmanjšati proizvodnjo viličarjev, kar pa je stvar zavestne in skupne odločitve delovne organizacije.

Viličarji čakajo... (Foto: t.š.)

tržišču pa nekaj že povsem normalnega.

Samo oblikovanje in opremljenost naših viličarjev sta povsem v skladu z možnostmi, ki jih tudi domači trg, domače rešitve pa žal niso konkurenčne ne po možnostih rešitve ne po kvaliteti (npr. hidravlika, krmiljenje). Vpliv domačih proizvajalcev na kvaliteto in videz naših proizvodov je pomemben, saj je pri vseh naših modelih, kjer ni uvožen menjalnik le 4 do 5 odstotkov uvoženih. To ima očitno svoje dobre pa tudi slabe strani.

Tudi če bi nam uspelo dohiteti konkurenco na tem področju, bi si že na zasedenem trgu morali najprej izboriti svoj prostor, kar pomeni prodajo za 10 do 15 odstotkov pod najnižjo ponudbo. In če bi nam že vse to uspelo, nimamo in ne moremo organizirati take servisne mreže in preskrbljenosti z rezervnimi deli, ki bi lahko zagotavljala takšne servisne usluge, posege in garancije, ki bi bile vsaj približno na nivoju ostalih konkurentov (npr. zamenjava rezervnega dela ali odprava napake v 24 urah, v nasprotnem primeru dostava novega viličarja).

Več možnosti imamo za prodor na vzhodno tržišče, kjer je manjša konkurenca, nižje so zahteve glede kvalitete in dizajna, blažje zahteve po ostalih prodajnih aktivnostih (servisiranje) pa tudi cene so ugodnejše. Nasploh pa se moramo, vsaj kar se tiče izvoza, osredotočiti na težki program. Lahki program se v svetu proizvaja v velikih serijah in je relativno poceni, zato ga, če ga že prodajamo, moramo prodajati pod našo ceno. Težji ima večje in boljše možnosti, žal pa smo razvojno preveč odlašali in smo si šele v zadnjih dveh letih zadali nalogo modernizacije 10 in 12,5 tonskih viličarjev.

Vsekakor bomo v kratkem morali v okviru tozda TVN in delovne organizacije najti strateško rešitev nastalega problema. Ena izmed možnosti je najti ustrezne prodajne rešit-

ve, ki bi zagotavljale prodajo takšne količine proizvodnje, ki bi zagotavljala normalen razvoj tozda. V tej smeri je naša prodaja storila potrebne ukrepe, katerih rezultati bodo znani še pred koncem leta. Druga možnost pa je zmanjšanje proizvodnje v skladu z možnostmi prodaje viličarjev ter uvajanje drugačnega programa. Težko se je v tem trenutku odločiti za eno izmed obeh variant, saj so dane možnosti za obe. Še najverjetneje pa je najboljša rešitev, vsaj za prehodno obdobje, v sredini med predlaganima.

Zaključek, ki bi na kratko in jedrnato razjasnil položaj, kot smo ga spoznali iz obeh izjav, katerih se optimizem prepleta z vdanostjo v usodo je težko oblikovati, obe postavljata vprašanja, na katera ne moremo odgovoriti, in odpirata probleme, na rešitev katerih ne moremo kaj dosti vplivati. Lahko bi sicer zapisal, da bi morali vse (kar se je dalo) predvidevati že prej in če bi to predvidevali že takrat, ko so kupci v vrstah čakali na naše viličarje, ne bi pred tozdom TVN čakali na kupce. Takšni nasveti in domislice prav nič ne bi zmanjšale zalog in nadlog, ki se z njimi pojavljajo. Tudi iskanje krivcev bi bilo nesmiselno v tem spletu težav, h kateremu je v zadnjih letih marsikaj prispevala tudi naša gospodarska politika in gospodarski položaj.

Še najbolje je vztrajati na optimističnem stališču, ki ga utemeljuje kljub vsemu dobra kvaliteta naših viličarjev, katero potrjujejo in hvalijo naši dosedanja kupci, ter zaupati v našo sposobnost objektivne ocene realnega stanja in hitre prilagoditve na novo nastalemu položaju.

Vsekakor pa je poduk cele te žgoče teme, da je pametneje odločno ukrepati ob prvih znakih, ki napovedujejo težave, ko jih je še mogoče rešiti na manj boleč način, saj je to kasneje, ko se problemi razbohotijo do popolnosti, mnogo težje.

t.š.

Obisk iz Brna

V torek, 30. septembra, je pod vodstvom Nadežde Jilkove, predsednice sindikata tovarne Julij Fučík iz Brna, pripotovala v Litostroj sindikalna delegacija te tovarne. S tem obiskom je bilo ponovno potrjeno sedaj že večletno prijateljsko sindikalno sodelovanje. S predsednikom konference sindikata Litostroja, predstavniki samoupravnih organov in vodstva tozda ZSE so se pogovarjali o programu sodelovanja za leto 1987. Tako so se za prihodnje leto dogovorili za športna srečanja delavcev v Litostroju in za izmenjavo počitniških zmogljivosti v Fiesi in v Brnu na Čehoslovaškem.

K. G.

Lepo sprejeta tehnična priloga!

Močno nas je zanimalo na kakšen odziv bo naletela Tehnična priloga časopisa. Prve podatke o tem že imamo. Obravnavali smo jo na uredniškem odboru in slišali, da so ravno članki o kontroli kvalitete naleteli na ugodna tla, saj je to za nas dokaj pereča problematika. Vendar Tehnična priloga še nima svojega pravega koncepta, zato ga bomo skupaj z bralci, z njihovimi predlogi in vsestranskim sodelovanjem skušali izoblikovati tako, da bo za vse prav.

Prilogo smo pripravili v uredništvu časopisa s sodelovanjem tovariša Nika Vujoševića, ki bo tudi v bodoče naš stalni strokovni sodelavec.

Velika praktična pridobitev priloge bi bila, ko bi bili vsi strokovni članki, če bi bilo le mogoče, aplicirani na razmere v Litostroju. Torej podali naj bi neko idealno izdelano teoretično osnovo s prikazom dejanskih razmer pri nas in nakazali rešitve, ki bi izboljšale naš položaj.

Po drugi strani pa naj bi članki v tehnični prilogi s svojimi temami bili tudi izziv za bolj polemične članke, ki bi bili objavljeni na drugih straneh

časopisa. Teme naj bi spodbudile razprave in polemike o določenih problemih, ki jih imamo v tovarni.

Prav pri tehnični prilogi pa se je zastavilo pomembno vprašanje — kako visoko strokovna naj bi bila, oziroma komu je predvsem namenjena. Petim ali sedmim vrhunskim strokovnjakom v Litostroju ali slučajnim bralcem časopisa prav gotovo ne. Navsezadnje je to vendarle priloga v sklopu časopisa, ki izhaja v nakladi 5800 izvodov. Bistvo strokovnosti pa vendarle mora zadržati. Torej bo namenjena strokovnim kadrom nekje od nivoja strojnega tehnika do inženirja-inovatorja ozi-

roma strokovnjaka. Pojavljala se je dilema, ali naj bo priloga izobraževalnega ali spodbujevalnega značaja. Naj ima dvojni značaj — po eni strani izobraževalnega, po drugi pa spodbujalnega (za napredek), ki se lahko do polne mere izkristalizira na primer v rubriki »Iz prakse za prakso« ali »Od teorije do prakse«.

Prav pa bi bilo, da bi priloga zajemala tudi znanja, ki jih v Litostroju že imamo, a niso nikjer napisana niti objavljena.

V nekaj primerih so mogoče zajeta v izrecno strokovnih člankih strokovnih revij, ki jih niti malo nadpovprečno izobražen bralec ne more razumeti. To so referati z raznih simpozijev pa magisteriji in doktorati. Oblika in zasnova Tehnične priloge torej še ni dokončna. Zato vas še enkrat vabimo, da sodelujete tako s prispevki kot z idejami, da bi dosegli berljivo in strokovno prilogo, ki nam bo vsem všeč.

Uredništvo

4. septembra so nas obiskali predstavniki Univerzala iz Beograda, ki so istočasno uradni zastopniki švedske firme Sandvik, od katerih je Litostroj kupil večjo količino sodobnega odrezovalnega orodja.

V okviru tega obiska je bil organiziran seminar o rezalnem orodju ter demonstracija uporabe tega orodja na klasičnih konvencionalnih in numerično krmiljenih strojih. (Foto: E. L.)

IAHR — 86 Montreal, Kanada

V septembru 1986 je bil v Montrealu v Kanadi 13. simpozij Sekcije za hidravlične stroje, opremo in kavitacijo ki deluje v okviru Mednarodnega združenja za hidravlične raziskave (IAHR). Na tem simpoziju sta predstavila svoj članek: »Zračni ventili in regulacija Kaplanove turbine med prehodnimi režimi« mag. Jurij Fašalek, dipl. ing. iz Biroja za tehnične raziskave v Litostroju, TOZD Inštitut, in dr. Savo Rakčević, dipl. ing. iz IB Elektroprojekta.

Mednarodno združenje za hidravlične raziskave je bilo ustanovljeno leta 1935 z namenom vzpodbujanja hidravličnih raziskav, tako temeljnih kot uporabnih. Združenje je organizirano tako, da vzpodbuja delovanje posameznikov in organizacij, ki se ukvarjajo s hidravličnimi raziskavami. Razdeljeno je na naslednje tehnične skupine: Hidrologija in vodni viri, Eksperimentalna in teoretična mehanika fluidov, Uporabna mehanika fluidov. Sekcija za hidravlične stroje, opremo in kavitacijo spada v

bine nastanejo pri spremembi obremenitve generatorja, tj. zaradi sprememb v porabi električne energije. Zelo neugodni prehodni pojavi nastanejo med ustavitvijo turbine, še posebej, če je ta ustavitev nujna. Pri tem zapiramo vodilnik turbine in s tem zmanjšujemo pretočno količino vode skozi turbino. Ustavljamo torej veliko energije vode, kar povzroči povišanje tlaka v pretočnem sistemu. Ta pojav imenujemo popularno vodni udar. Zračni ventili so nameščeni na pokrovu turbine in spustijo zrak pod pokrov, ko tam nastane podtlak. Avtorja sta ugotovila majhen vpliv zračnih ventilov na predhodne pojave in velik vpliv zakona zapiranja vodilnika. Postavila sta kriterij za izbiro zakona zapiranja vodilnika na osnovi maksimalno dovoljene aksialne sile. Zakon zapiranja vodilnika, tj. sprememba odprtja vodilnika s časom, mora biti tako izbran, da je absolutna vrednost aksialne sile vedno manjša od teže vrtečih se delov turbine in generatorja ter manjša od maksimalno dovoljene aksialne sile. Maksimalno dovoljeno aksialno silo določimo na osnovi pogoja, da pri taki aksialni sili še ne more nastopiti nevarni vodni udar v sesalni cevi Kaplanove turbine.

V članku so prikazani rezultati obširnih raziskav in razvoja, ki sta ga opravila avtorja in njuni sodelavci iz Biroja za tehnične raziskave in Biroja za projektiranje turbin TOZD Inštitut. Celotno delo ne bi bilo možno izvesti brez raziskav, ki so bile izdelane v IB Elektroprojekt in Turboinštitutu. Vodstvo Litostroja je podprlo vse potrebne raziskave kot tudi izdelavo in predstavitev članka.

Avtorja sta članek predstavila v angleškem jeziku. Za prikaz sta uporabila prosojnice za grafoskop, ki sta jih pripravila že v Ljubljani. V diskusiji je bilo najbolj poudarjeno vprašanje potrebnosti vgradnje zračnih ventilov v Kaplanovih turbinah. Avtorja sta v diskusiji pojasnila svoja stališča in komentirala članek.

Na simpoziju je bilo prisotnih okoli 400 predstavnikov proizvajalcev turbin in črpalk, raziskovalnih inštitutov, projektantskih organizacij in investorjev z vsega sveta. Sprejem našega članka v program simpozija pomeni priznanje naši raziskovalni dejavnosti. Hkrati je to tudi najboljša reklama, ki lahko pomaga k še večji uveljavitvi Litostroja v mednarodni konkurenci.

J. F.

Navodilo avtorjem člankov za tehnično prilogo

Dopisnike oz. pisce strokovnih člankov za tehnično prilogo prosimo, da pri pisanju svojih člankov upoštevajo naslednja navodila: Članek mora biti napisan na pisalnem stroju, saj ga je drugače nemogoče objaviti brez napak. Med vrsticami naj bo zadosten razmak za lektorske popravke, ki jih bomo kasneje z avtorjem skupaj pregledali. Članki morajo biti opremljeni z naslovi, ki naj bodo kratki in naj izražajo bistvo vsebine. Zelo dobrodošli so tudi predlogi avtorjev za nadnaslove ali vmesne naslove, ki razbremenijo zelo dolge članke in jih naredijo bolj pregledne.

Če želimo, da bodo članki še berljivi in zanimivi, naj ne obsegajo več kot 6 do 7 tipkanih strani. Sploh pa naj se avtorji izogibajo člankov, ki bi morali zaradi svoje dolžine izhajati v nadaljevanjih, ker bi se zaradi daljšega roka izhajanja izgubila rdeča nit in bi članek zvođenel. Celoten rokopis članka naj vsebuje:

- besedilo članka,
- razpredelnice,
- slike (risbe in fotografije),
- podpise k slikam,
- pregled literature.

Besedilo članka naj smiselno povezuje uvod, glavno vsebino in

sklepe. Enačbe se označujejo ob desni strani besedila s tekočo številko v okroglih oklepajih. Obvezna je raba merskih enot mednarodnega sistema SI (Ur. list SFRJ št. 13/1976). Besedilo naj bo pisano s strojem s presledkom (3) med vrstami, ob levi strani pa s 3 cm širokim praznim robom. V besedilo se ne vstavlja niti razpredelnice niti slike, temveč se samo nakaže njihovo mesto, npr. (Slika 1), (Razpredelnica 1), itd.

Razpredelnice je treba napisati na posebnih listih in jih tekoče oštevilčiti.

Slike (risbe in fotografije) morajo biti priložene. Risbe naj bodo

izdelane s tušem na paus papirju ali na belem papirju. Fotografije morajo biti ostre, kontrastne in primerno velike.

Vse slike naj bodo tekoče oštevilčene. Vsi podpisi k slikam naj bodo zbrani na posebnem listu in ne med besedilom.

V pregledu literature naj bo vsak vir oštevilčen s tekočo številko v oglatih oklepajih (ki jih uporabljamo tudi med besedilom, kadar se želimo sklicevati na določen literaturni vir). Vsak vir mora biti opremljen s podatki, ki omogočajo bralcu, da ga lahko poišče:

- pri knjigah navajamo: avtorja, naslov knjige, ime založbe in kraj ter leto izdaje (po potrebi tudi določene strani);
- pri člankih v revijah navajamo: avtorja, naslov članka, ime revije in kraj izhajanja, letnik, številko ter strani.

Opomba: Članek naj bo napisan na strokovnem nivoju, ki bo dostopen širšemu krogu bralcev, kar je tudi namen Tehnične priloge. Da pa bi bralci, ki jih tema zanima, imeli možnost podrobneje spoznati problematiko, naj avtor na koncu poda pregled literature. Zahtevnejše strokovne članke imajo avtorji možnost objaviti v Strojniškem vestniku, v katerem ima Litostroj že vrsto let stalno strokovno rubriko.

Če se avtor članka pojavi prvič v vlogi dopisnika našega časopisa, mora navesti vse podatke o sebi (ime, priimek, poklic in naziv ter delovno mesto). Obvezno mora priložiti tudi številko žiro računa z imenom banke in ime občine, kjer stanuje.

Članke, opremljene s slikovnim gradivom, nam pošljite na naslov: Uredništvo časopisa Litostroj, Djakovičeva 36, ali nam jih osebno prinesite v uredništvo, ki je nad prostori sindikata Litostroj. Mi si pridržujemo pravico lektorsko obdelati članke, po potrebi tudi redaktorsko — vendar oboje z vašim soglasjem oz. z vašo vednostjo.

Objavljeni strokovni članki bodo tudi honorirani, in sicer zaradi malo večje širine stolpca kot je na ostalih straneh časopisa, po 30 din za objavljeno vrstico v časopisu. Ta tarifa velja do spremembe pravilnika o honoriranju časopisa.

Če pa bi prišlo do morebitnih tiskarskih napak, vas prosimo, da nam to čim prej sporočite zaradi objave popravkov v naslednji številki.

In na koncu vas seveda vabimo k sodelovanju!

Uredništvo

Priznanja inovatorjem

Letos je bila v Zagrebu že 14. razstava izumov, tehničnih izboljšav in novosti INOVA 86. Na razstavi so, poleg številnih drugih udeležencev, svoje inovacije predstavili tudi nekateri delavci Litostroja. Za uspešno sodelovanje, predvsem pa za strokovni in inovativni dosežek je Zagrebški velesejem, ki je organizator te razstave, podelil tudi priznanja.

Priznanja za inovacije so bila 19. julija podeljena naslednjim našim sodelavcem: Mišu Palandačiču (merilni panel za vaje na TV sprejemnikih), dr. Stojadinu Petroviću (tehnologija spajanja z eksplozivom), Jožetu Hautschildu (fleksibilno radialno tesnilo ležajev), Igorju Begušu, Josipu Posnišu in Francu Gregorčiču (injektiranje in betoniranje jeklenih oblog), Jožetu Gašperlinu, Janezu Rodelu in Simonu Živicu (Spoj nosilcev pri dvigalih), Jožetu Trohi (Francisov gonilnik geometrijsko enostavne hidravlične oblike), Francu Pajku in Rudolfu Potočkemu (električno vezje z razširjeno regulacijo hitrosti dvigov).

MDA MLADINE LITOSTROJA

Izgradnja male HE Bača v rokah mladincev

Mladi Litostroječani smo se odločili, da se bomo na svojstven način lotili mladinskega prostovoljnega dela — z izgradnjo male hidroelektrarne. Glede na probleme, v katerih so se znašle mladinske delovne akcije bi bil to nov in izviren pristop, ki naj bi zagotavljal nekatere prednosti pred dosedanjimi oblikami prostovoljnega dela.

Tak način vzpodbuja kreativnost mladih, razvija njihove delovne sposobnosti in omogoča uveljavitev na delovnem mestu. Omogoča tudi, da mladi spoznajo celoten proces dela in spremljavalno problematiko od projektiranja do montaže in končnih preizkusov ter predaje v obratovanje.

Takšna akcija je vezana na določen prostor, kar pomeni tudi večje sodelovanje med krajani in mladinci na tem področju. Naši mladinci bi se na takšni »svoji« hidroelektrarni usposabljali in izpopolnjevali svoje znanje, odpravljali morebitne napake ter predlagali izboljšave na novejših objektih.

Zaradi novih organizacijskih pristopov pri izpeljavi takšne akcije bi bilo potrebno povezovanje vseh mladinskih struktur na nivoju republike, občine in DO, ki bi sodelovale v akciji. Tak pristop k MDA bi lahko postal nov model, po katerem bi tudi druge delovne organizacije lahko izpeljale podobne projekte. Ne nazadnje pa takšna akcija pomeni tudi dodatno uveljavitev Litostroja v širšem družbenem prostoru.

Glede na omenjene prednosti, ki jih ima takšen način MDA, je na konferenci mladine TZ Litostroj, septembra 1983 generalni direktor že dal pobudo za izgradnjo MHE. To pobudo smo mladinci z veseljem sprejeli in jo tudi začeli izvajati. Potrebno je poudariti, da nam je ves čas stalo ob strani vodstvo DO, pa tudi starejši sodelavci, ki so nam dajali koristne strokovne nasvete.

Organizacijski pristop k izvedbi akcije je bil izpeljan po principu timov. Določili smo organizacijski in strokovni tim. Naloga organizacijskega tima naj bi bila koordinacija dela ter organizacija povezav med posameznimi sodelujočimi organizacijami (projektanti, izdelovalci strojne opreme, gradbeniki, investitorji itd.). Naloga strokovnega tima je strokovna izvedba akcije. V timu so predstavniki sodelujočih organizacij, vsak je strokovnjak na svojem področju.

Na sestankih predstavnikov timov se dogovarja in usklajuje delo, planiranje ter uresničevanje plana. V time so vključeni tudi predstavniki OK in RK ZSMS.

25. oktobra 1983 je bil na seji konference ZSMS Litostroj določen tim za izvedbo akcije. Iz vsakega tozda je bil predlagan po en mladinec, ki je zastopal svojo OO po organizacijski in tudi po strokovni strani, saj smo smatrali, da morajo v tej akciji sodelovati mladi z vseh področij dela. Za izpeljavo te akcije je bila zadolžena OO ZSMS TOZD INSTITUT. Organizacijsko vodenje je bilo zaupano tov. Maju PAHORJU, strokovna izpeljava projekta tov. KRIŽNARJU in REPENŠKU, oba iz tozda INSTITUT. Menili smo, da je takšen pristop najprimernejši za izvedbo takšne akcije, kar je potrdila tudi konferenca ZSMS Litostroj.

Tako organizirani smo začeli iskati stike z mladino iz »Elektro Ljubljana« in ostalimi zainteresiranimi za takšno akcijo. Po krajših razgovorih smo prišli s pomočjo »Pionirja« Novo mesto do lokacije na reki Kolpi v kraju Želebej blizu Metlike. Po ogledu lokacije (obstoječega mlina in jezu) smo s pomočjo »Pionirja« v našem INSTITUTU začeli izdelovati podloge za izdelavo projekta, kar je osnova za pridobitev gradbenega dovoljenja. S potekom akcije smo seznanili vodstvo OO kot tudi tim za izvedbo akcije.

Do dokončne realizacije tega projekta ni prišlo, ker je Zavod za var-

smo se dne 14. februarja udeležili sestanka v Tolminu, kjer smo bili seznanjeni s stanjem in takoj ugotovili, da je to izredna priložnost za izvedbo naše akcije. Seznanjeni smo bili tudi z investitorjem, to je Tovarna volnenih izdelkov Bača-Podbrdo. Dogovorili smo se za nadaljnji potek akcije, k sodelovanje smo namerali pritegniti projektantsko organizacijo IBE iz Ljubljane. Investitor se je obvezal, da bo že do naslednjega sestanka pripravil vse podatke, ki bi nam koristili za približno opredelitev opreme. Pri pripravi podatkov je sodeloval tudi predstavnik »Soških elektrarn«. 2. aprila 1986 je bil sklican sestanek pri investitorju, to je v tovarni »Bača Podbrdo«. Seznanjeni smo bili s potrebnimi podatki, opredelili smo okvirno tudi vrsto opreme ter tip turbine (dvošobna Peltonova turbina). Določili smo tudi njeno okvirno moč. Predstavnik IBE je povedal, da je njihova

»Firbec«, kam izginjaš?

No, pa smo tam, kjer smo si najmanj želeli! Mladinska stran, ki je žela polno pohvalo uredništva in bralcev, zamira. Ideja o pestrosti se izgublja, članki so vse manj dovršeni in prodorni, ni več pravih idej in prave volje za pisanje. Komu naprtiti krivdo? Dosedanjemu »uredniku« te strani Vjekoslav Jantolu gotovo ne, saj gre ravno njemu največ zasluga, da je ta stran tako dolgo uspešno delovala. In zaradi njegove časovne preobremenjenosti ga res ne kaže kriviti. Zato pa je treba zdaj pozvati celotno mladinsko organizacijo Litostroja, da priskoči na pomoč in skuša obdržati svojo stran. Pri tolikšnem številu mladih, kot jih imamo v Litostroju, to res ne bi smel biti problem.

Kje je zdaj mladina z vsemi svojimi problemi, ki jih kar naprej obravnava na kongresih in najrazličnejših sestankih? So mar vprašanja izobraževanja, standarda, stanovanjskih problemov, nerazumevanja in pomanjkanja zaupanja na delovnih mestih, vprašanja o aktivnosti v organizaciji, o mladinskih brigadah in še in še — že vsa rešena? Mar to pomeni, da ni več ne ideoloških ne konkretnih problemov in da nima mladina nobenih idej? Glede na odzivnost naših mladincev bi lahko sodili tako, ali pa, kar je še verjetneje, da je litostrojska mladina popolnoma nedelovna in nezainteresirana za dogajanja pri nas in tudi zunaj Litostroja. Doslej so delovanje naše mladine predstavljali Jantol in nekateri redki pisci, zdaj je tudi tega sodelovanja konec.

Zato pozivam mladino Litostroja, da se vendarle zbudi in končno začne sodelovati pri oblikovanju svoje strani, ki je navesadnje tudi odraz njenega dela. Ukinitev mladinske strani z imenom »Firbec« ji ne more biti v čast!

P.S.: Članek o HE Bača smo dobili v uredništvo v zadnjem trenutku, tako da smo lahko napolnili mladinsko stran. Vendar opozorilo mladincem še vedno velja, saj se kaj lahko zgodi, da bo naslednji mesec spet pomanjkanje materiala, kar lahko pomeni le ponoven izpad strani z naslovom »Firbec«.

Urednica

stvo naravne in kulturne dediščine zavrnil vsak poseg v okolje na tem področju Želebeja in reke Kolpe. Podrobno poročilo o tem projektu je bilo podano na konferenci ZSMS maja 1984.

Neuspeh te akcije nam ni vzel poguma, nasprotno, pridobili smo si nekaj dragocenih izkušenj, s pomočjo katerih smo nato lažje iskali nove lokacije. Naše iskanje je bilo usmerjeno na področje reke Krke in Tolminsko področje, kjer je veliko vodotokov z obstoječimi objekti, kot so: jezovi, stari mlini itd., katere bi bilo potrebno le prirediti za MHE. Vendar tudi na teh področjih nismo našli naleteli na večjo zainteresiranost in razumevanje. Nismo mogli razumeti, kako lahko v energetske tako kritičnem času nastopa toliko raznih ovir, saj sploh nismo mogli priti do gradbenega dovoljenja za izgradnjo manjšega energetskega objekta. Tako je za nekaj časa akcija zastala, vendar smo kljub vsemu vsi odgovorni za izvedbo te akcije upali, da bomo s pomočjo vplivnih republik in občinskih mladinskih organov ter s publiciteto po časopisih le prišli do primerne lokacije.

12. februarja 1986 smo dobili iz OK ZSMS Lj.-Šiška sporočilo, da smo vabljeni na iniciativni sestanek o možnosti izgradnje MHE na področju reke Bače v Podbrdu. Seveda

mladina pripravljena del projektne dokumentacije izdelati s prostovoljnim delom. Na tem sestanku smo izdelali tudi okvirni terminski plan, ki je bil z manjšimi spremembami glede obsežnosti projekta tudi potrjen.

Na sestanku v IBE Ljubljana 14. aprila 1986 je bilo odločeno, da bo izdelovalec projektne dokumentacije mladina IBE, vso strojno opremo pa bodo izdelali mladinci Litostroja.

Ostale sodelujoče (gradbenike, izdelovalce elektro opreme, izdelovalce cevovoda) bomo določili v naslednji fazi na sestankih timov in sicer glede na sprejet terminski plan. 13. junija 1986 smo dobili dopis od IBE, da je investitor sprejel ponudbo za izdelavo projektne dokumentacije, nam pa so bili posredovani podatki, potrebni za začetek konstruiranja opreme. To je obenem že uraden začetek akcije tudi za našo DO.

Po terminskem planu bo dokončna projektna dokumentacija izdelana do konca julija 1986, naša strojna oprema pa mora biti dokončana do julija 1987, meritev in poskusni zagon do oktobra 1987 in zagon ter predaja v obratovanje 29. novembra 1987.

Podrobni tehnični in drugi podatki so bili podani na prvem sestanku tehničnega tima v začetku avgusta.

Poudariti je potrebno, da bo pri izvedbi te akcije poleg specializirane brigade v Litostroju potrebna še v letu 1987 klasična MDB, ki bi sodelovala pri trasiranju trase tlačnega cevovoda ter pri izgradnji akumulacije in drugih delih. Sestavljena bo iz mladincev vseh sodelujočih DO in mladinskih organizacij, ki bodo želele sodelovati. Ta brigada bo nastanjena v Tolminu.

Navedeni podatki iz terminskega plana kažejo na to, da se bomo morali dobro organizirati, če želimo doseči zastavljene roke, kajti v tako kratkem času do sedaj v Litostroju še ni bila izdelana nobena turbina te vrste. To pa je izziv več za nas mladince, da se dokazemo.

Med delavci v Litostroju dobivamo v glavnem vzpodbude, da bi

Konkretni dogovori in sklepi (povzetek iz poročila)

Za izvedbo posebne republiške mladinske delovne akcije »MDA — MHE BAČA« je bil formiran strokovni tim za izvedbo akcije, kjer smo se člani dogovorili naslednje:

— Akcijo je treba izpeljati v rokih, določenih s terminskim planom, ki je bil sestavljen na nivoju celotnega projekta.

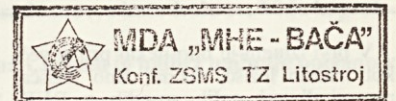
— Pro projektu sodelujejo: Litostroj (vsa strojna oprema), IBE — Ljubljana (projekt), Soške elektrarne (elektroinstalacije), gradbeno podjetje in dobavitelj cevovoda, ki še nista določena, ter OK ZSMS Ljubljana Šiška, RK ZSMS in OK ZSMS Tolmin, ki imajo na skrbi opremo brigadirjev in organizacijo akcije na terenu.

— Investitor oz. koordinator akcije je Bača Podbrdo.

— Dogovorili smo se, da bodo mladinci Inštituta izdelali vso potrebno tehnično dokumentacijo. Mladinci vseh ostalih sodelujočih tozdv bodo opravili svoj delež dela po principu mladinske delovne akcije. Z ozirom na to, da bodo nekateri tozdi, preobremenjeni z delom, predvsem z obdelavo, smo se odločili, da se bomo na sestankih timov sproti dogovarjali in delili delo tudi na ostale tozde (TVN, PPO, PTS), ki imajo svoje obdelave. V akciji bodo torej sodelovali vsi tozdi. Organizirali se bomo po principu manjših delovnih skupin, ki bodo usklajevale in izvajale delo, vsaka v svojem tozdu. Vse nastale probleme bomo reševali na timu na nivoju DO. Vsaka delovna skupina v tozdu bo imela tudi svojega mentorja. To naj bo človek, ki je pripravljen mladincem svetovati ter jim strokovno pomagati pri izvedbi in izpeljavi akcije. Določila ga bo politična koordinacija tozda. Potek tehnične dokumentacije bo preko teh delovnih skupin. Vsa dokumentacija, ki je v zvezi z MDA, bo opremljena s posebnim žigom. Za celotno komisijo, pa bo ob podpisu pogodbe izdan P-nalog, kjer bomo imeli zbrane vse stroške, ki bodo nastajali na tem objektu. Naša akcija ima značaj posebne republiške MDA. Odločili smo se, da v naslednjih dveh letih na MDA ne bomo pošiljali naših mladincev, temveč, da bodo ti brigadirji sodelovali na naši akciji v DO i tudi na terenu (montaža opreme).

akcijo čimbolje izpeljali, vendar so tudi takšni, ki na vso stvar gledajo z nezaupanjem, čeprav se vsi odgovorni za uspeh te akcije trudimo po svojih najboljših močeh.

Povedati je potrebno, da je ta MDA specifična in da se bomo ob njej vsi sodelujoči učili, kajti ne obstaja noben model, po katerem bi se lahko zgledovali.

Nekaj osnovnih nalog, ki so pred nami:

1. Ponovno formiranje tima za izvedbo akcije v DO
2. Izdelava terminskih planov
3. Določitev najbolj racionalne poti tehnične dokumentacije skozi DO
4. Določitev približnega števila brigadirjev in njihov status
5. Stalna koordinacija med vsemi sodelujočimi v akciji, predvsem med predstavniki tozdv, ki bodo sestavljali strokovni tim

Prepričani smo, da smo mladinci Litostroja sposobni kar najbolje izpeljati to akcijo tako po organizacijski kot tudi po strokovni plati. Želimo, da bi se tudi ostali sodelavci vključili v naše delo in nam pomagali s svojimi izkušnjami in bogatim znanjem, ki so si ga pridobili z dolgotrnim trdim delom v Litostroju. Prav to moramo s svojim delom nadaljevati tudi mi mladinci, kajti prav sedaj, v težkih gospodarskih in družbenih razmerah, je pravi čas za dokazovanja, toda ne z besedami, temveč z delom!

J. Repenšek

Po samoupravnem sporazumu o mladinskem prostovoljnem delu, katerega podpisnik je tudi Litostroj, naj bi se MDA udeležil na vsakih 100 delavcev po 1 mladinec.

● Republiška MDA traja 21 dni, zvezna pa 28 dni. Glede na 4500 zaposlenih v Litostroju je to 45 mladincev na leto. Predvidoma bomo poleg čisto prostovoljnega dela v prostem času, ter na nekaterih delovnih mestih, kjer bo to možno, še med rednim delovnim časom, opravili še približno 15120 brigadirskih delovnih ur.

● Nadrobnejša delitev brigadirjev oziroma število brigadirskih ur, ki bodo potrebne za posamezne tozde, bo pripravljena glede na plan in obseg del.

● Potrebno se je takoj lotiti priprave ponudbe strojne opreme, ki jo dobavlja Litostroj.

Mladi Litostroja menimo, da je takšna akcija za našo DO rutinska in da predstavlja le drobce v celotni proizvodnji naše DO. Mladinci želimo med drugim dokazati, da je glede na težave, ki nastajajo v proizvodnji opreme za MHE, možno takšno opremo izdelati v krajšem roku, bolj kvalitetno in s čim manjšimi stroški. S pomočjo planiranja in analiz želimo tudi nakazati napake, ki nastajajo v procesu proizvodnje tovrstne opreme v naši DO.

In za konec še zapis s sestanka kolegija delovne organizacije:

»Kolegij DO podpira akcijo konference ZSMS TZ Litostroj za izvedbo mladinske delovne akcije — izgradnje male HE. Kolegij DO se strinja s predlogom, da se 45 mladincev naše DO vključi za 1 mesec v 1 koledarskem letu v to mladinsko delovno akcijo, del strojnih kapacitet pa se da na razpolago v izjemnem času. Vsi tozdi in kolegij DO se redno, najmanj pa 1 krat na 3 mesece seznanjajo s potekom mladinske delovne akcije. Konferenca ZSMS DO naj prouči možnost vključitve tudi mladincev SŠTS Franca Leskoška Luke v to akcijo.

Do 19. septembra 1986 naj se izdela predlog za mentorja mladinske delovne akcije iz vrst kolegija DO. Predlog pripravijo člani skupine za turbine, T. Ivanič — Lukič in F. Kosi.«

Srečanje upokoјencev 1986

Naša delovna organizacija vsako leto povabi svoje nekdanje sodelavce — upokoјence — na izlet. Letos smo jim pripravili tridnevno bivanje v počitniškem domu v Fiesi. Iz leta v leto je več novih obrazov in večje število prijaviteljev, zato smo organizirali pet izmen od 15. do 30. septembra 1986. In že ob prijavah je bilo moč ugotoviti, da bo vse polno zasedeno.

V prvi izmeni je bilo nekaj prijav več kot imamo ležišč, vendar smo ležišča rezervirali pri naših sosedih v REK Velenje, vse ostale storitve pa so imeli v našem domu.

V vsaki izmeni sta tako odpeljala proti Fiesi po dva avtobusa.

Sicer avtobusi niso bili zapolnjeni do zadnjega sedeža, ker se od prijavljenih precejšnje število iz različnih vzrokov ni udeležilo izleta. Skupaj je bilo v Fiesi 361 oseb.

Dobra volja se je naših upokoјencev držala že v Ljubljani in v avtobusu je potekal med njimi sproščen pogovor, za kar je poskrbel tudi vodič.

Pri odhodih avtobusov ali ob prihodu v

srečanjih so naše upokoјence pozdravili predstavniki DPO in samoupravnih organov DO ter njihovi nekdanji sodelavci, jim stisnili roko in se z njimi zadržali v pogovoru o tovarni, o sedanjem delu in poslovanju. Nič koliko vprašan je bilo zastavljenih, kajti naše upokoјence še vedno zanima vse o tovarni, ki je še vedno del njih. Ponosni so na to, da je Litostroj danes ena izmed velikih tovarn. Ponosni so, da bo praznovala drugo leto svoj 40. rojstni dan. Pogovarjali so se o preteklih dneh, obujali spomine na težke pa tudi vesele in srečne trenutke, na svoje uspehe, dogodke.

Osebe v domu z upravnikom na čelu je poskrbelo, da so bili večeri pestri in zanimivi. Tudi v letošnjem letu je v vsaki izmeni iz Pirana izplula ladja z našimi

»Devetnajstletni« upokoјenec Franc Kranjc (Foto: K.G.)

Zadnji dan bivanja v Fiesi je kar prehitro prišel. Upokoјenci so nam z veseljem priskočili na pomoč, da smo pripravili sobe za naslednjo izmeno, za nove goste. Ob koncu smo si stisnili roko v slovo in si zaželeli, da bi bilo tudi drugo leto tako.

Vse izmene — razen zadnje — je bila z našimi upokoјenci tudi višja medicinska sestra Iva, ki je skrbela, da ni bil pritisk previsok ali prenizek, da ni preveč trgalo, da je srce normalno utripalo ter da je bilo počutje v vsaki izmeni zdravo.

Tako se je končal izlet naših upokoјencev v letu 1986.

Po obrazih in iz pogovorov sem čutila, da so bili vsi zadovoljni in da so se dobro počutili v naši dobri, stari Fiesi. In če ni bilo za vse tako — pogovor pravi: »Kar je bilo slabega pozabimo — spominjamo se samo najlepšega« in mislim, da je tako tudi prav.

Sama lahko rečem, da sem preživela čudovite in prijetne dni. Med seboj smo se še bolj spoznali in utrdili že znana prijateljstva. In verjemite mi, prav malo je treba, da je tako. Kajti lepo je tam, kjer prevladuje prijateljstvo, dobra volja in razumevanje. In tega je bilo na tem izletu več kot dovolj.

Seveda velja zahvala vsem, ki so se potrudili, da je bilo tako.

Vsi pa so hvaležni kolektivu, da jim je omogočil ta izlet, ter želijo vsem še mnogo delovnih uspehov.

Naj ob koncu vsem upokoјencem zaželim veliko zdravja in dobrega počutja v krogu njihovih družin, znancev in prijateljev.

In velja naj vabilo vsem: ko bo naokoli leto, se zopet srečamo na izletu upokoјencev 1987!

Anica Roštan

POGOVARJALI SMO SE S FRANCEM KRANJCEM, NAŠIM UPOKOЈENCEM

»Moja skrb so bili žerjavi«

Druga polovica septembra iz leta v leto privablja več naših upokoјencev in njihovih družinskih članov na tridnevno, brezplačno srečanje v Fiesi. Letošnja srečanja so bila še posebno prijetna, saj je bilo vreme lepo, morje še dovolj toplo, družba pa sploh prijetna in zabavna. Znani obrazi, beli lasje, trda tresoča roka in dobra volja so že kar značilni za to srečanje. S to motivacijo smo iskali tudi sogovornika za naš časopis. Že na začetku lahko zapišemo, da smo imeli srečo.

Franc Kranjc — svoje dni popularni in zvesti Litostroјčan, ni imel nič proti naši prošnji, da nam pove kaj zanimivega iz sedanjega življenja ali iz časov, ki jih je prebil v Litostroju. V Litostroju se je zaposlil 1. maja 1947, torej še pred njegovo ustanovitvijo. Od takrat pa do 1. septembra 1967, ko se je redno upokoјil, je delal v Litostroju najprej kot vzdrževalec in monter strojev in naprav, kasneje kot skupinovodja in delovodja vzdrževanja. Opravičeno mu lahko rečemo pionir Litostroja, saj je s svojim delom veliko prispeval k prvim dvajsetim letom izgradnje razvoja Litostroja. Za svoje delo v Litostroju je prejel dve državni odlikovanji, več zahval in priznanj ter kristalno vazo ob 20. obletnici delovne organizacije.

Ko smo ga povabili k mizi na razgovor, je najprej nekoliko okleval in razmišljal, potem pa sta mu obe lici močno zardeli, ko je počasi, preudarno in resno povedal tole:

»Ne vem, zakaj, vendar vam moram povedati, da imam v tem trenutku prav taki občutek, kot takrat 1. maja leta 1947, ko me je šef personala Milan Špolar sprejel na delo v Litostroju. Takrat se še sploh ni govorilo o Litostroju, pač pa o livarnah in tovarnah strojev v Ljubljani, ki so bile s prvo petletko načrtane v Jugoslaviji. To, kar sem takrat videl, delal in doživljal, še ni bila tovarna, to je bilo veliko gradbišče brez visokih gradbenih žerjavov, gradbišče samokolnic, krampov in lopat ter množice ljudi, ki je ne le delala, pač pa po brigadah tekmovala za udarniško značko in kos kruha, ki se je zavedala, da v svobodi gradimo nekaj velikega, novega, prvega... Sicer pa vam povem, da nerad govorim o sebi in svojem delu v Litostroju, saj en sam človek v taki množici ljudi, kot je bila takrat in je še večja sedaj, ne more izstopati tako, da bi zasenčil druge.

V Litostroju sem delal od 1. 5. 1947 do 1. 9. 1967 ko sem se redno upokoјil. To je 20 let in nekaj mesecev. Značilno je, da sem začel delati v Litostroju 1. maja na sam praznik dela in končal ob 20. obletnici tovarne. Mislim, da je to slučajnost, pa vendar imam na te trenutke lepe spomine.

Dvajset let dela v Litostroju na oko ni malo, vendar imam danes občutek, da je ta čas kar zdrvel mimo mene. Morda zato, ker smo imeli v vzdrževanju strojev in naprav vedno veliko zahtevnega in odgovornega dela.

Predpostavljam, da je tudi danes tako, saj je osnovna zadeva tovarne, da stroji nemoteno tečejo. Tako smo se trudili tudi v mojih letih, s tem, da smo v začetku marsikatera dela delali prvič v življenju, se učili, razmišljali in na koncu največkrat dobro naredili.

Nekateri trenutki, ki sem jih doživel v Litostroju, so nepozabni, saj so kasneje postali del zgodovine razvoja Litostroja in naše zgodovine.

Ko smo za 1. september 1947 pripravljali otvoritev tovarne, sem sodeloval pri montaži kupolk, žerjavov in drugih naprav v sivi livarni. Spominjam se, da smo delali noč in dan. Moja skrb so bili žerjavi, ki naj bi na dan otvoritve delovali in stregli prvemu ulitju litine, ki je pomenilo rojstvo nove tovarne. Takrat, ob pomanjkanju vsega, ni bilo lahko! Pomagali smo si z vsem kar smo vedeli in znali. Dejstvo, da bodo na otvoritvi tovarne prisostvovali tovariši Tito, Leskošek in drugi, nas je gnalo tako, da teh trenutkov ne bom nikoli pozabil. Spominjam se, da so se elektromotorji na žerjavu že pri manjših obremenitvah prekomerno greli, kar je dalo slutiti, da žerjav lahko odpove v najmanj primernem trenutku — ob otvoritvi tovarne. To se seveda ni smelo zgoditi in se tudi

ni zgodilo. Motorje smo hladili kar s krpami, za vzdolžni pomik žerjavnega mostu pa smo bili pripravljani, da ga v primeru okvare potiskamo z golimi rokami. Danes se zdi to neverjetno, pa vendar je bilo čisto res, da se pri nas takoj po vojni ni dalo dobiti pravega elektromotorja za žerjav. Žerjav je deloval dobro in v pravem trenutku, litina je dejansko in simbolično stekla v kalup. Tako se je rodil naš Litostroj.

Rad se spominjam tudi svoje prve večje funkcije v Litostroju. Leta 1950 sem bil izvoljen za predsednika sindikata tovarne. Mislim, da imel takrat sindikat odločilno vlogo pri prvih korakih samoupravljanja. Potem sem bil predsednik upravnega odbora, večkrat član centralnega delavskega sveta in še bi lahko našteval, nekaj pa sem tudi že pozabil.

Še to bi rad povedal, da smo se na centralnem delavskem svetu ob koncu leta vedno živahno pogovarjali o tem, ali je ostalo kaj denarja za trinajsto plačo ali ne. Tudi skregali smo se seveda, če ni bilo denarja, potem pa smo na sindikatu vse lepo poravnali, če ni šlo drugače, smo kakšno neprijetnost tudi zalili.

Kaj počnem sedaj, ni težko povedati. Vsak mesec težko čakam na naš časopis, da zvem kaj o Litostroju. Pogovarjam pa se tudi s še aktivnimi Litostroјčani o razmerah v tovarni. Tako še vedno, čeprav sem že 19 let v pokoju, živim s tovarno. Zelo rad se vračam vanjo ob proslavah za novo leto, rad grem tudi v Fieso ali na Soriško planino.

Ko danes gledam nove obrate tovarne in v njih nove stroje in naprave, se počutim starejšega, vendar uživam v občutku, da tovarna hitro napreduje, kar ji sicer želim od srca.

Moja pokojnina znaša okrog 100.000 din, nekaj takega ima tudi žena, tako da sva kar zadovoljna. Planinarjenje in sprehodi ob lepem vremenu mi dajejo vedno nove moči za življenje. Včasih tudi balinam ali le gledam, včasih pa zavijem tudi v živahnejšo družbo, v »parlament«. Tako pravimo bifeju, kjer zvem vso politiko, naprej in nazaj. Da se ohladim, veliko delam doma in na vrtu.

Litostroju želim, da so še naprej kovačnica samoupravljanja in tovarna dobrih kadrov ne le za danes, tudi za bodočnost. «

KG

V Fiesi je bilo veselo

Fieso so naše upokoјence pozdravili predstavniki DPO in samoupravnih organov DO ter jim zaželeli prijetno bivanje v Fiesi.

Dom jih je pričakal skrit v zelenju, prijazno osebje, je ves čas skrbelo in se trudilo, da so se gostje kar najbolje počutili. Po prihodu v dom smo najprej razdelili ležišča in sobe in se dogovorili o nadaljnjem bivanju v Fiesi. Po prijetni popoldanski vožnji se je prilegla tudi večerja in po večerji tudi kakšen kozarček pijače.

V vsaki izmeni je bil večer z glasbo — prijateljski večer, ki je popestril večere našim gostom. Duo Pungartnik je na plesišče zvabil skoraj vse naše upokoјence. In vsakič smo ugotovili, da nam dobrih in izkušenih plesalcev, pevcev, humoristov... resnično ne manjka.

Lep je pogled na vesele, sproščene obraze, na stare in nove prijatelje.

Tudi na teh prijateljskih večerih —

upokoјenci, ki so si tako z morske strani ogledali slovensko obalo. Žal nam je včasih ponagajalo vreme. Vse izmene niso imele le lepega in sončnega vremena ter mirnega morja. Morje je pokazalo, kako zna biti tudi trdo in neusmiljeno, pa tudi dež in burja sta nas dodobra prepihala.

Sonce se je sramežljivo skrilo za oblake in nekaj dni je bilo kar hladnih. Vendar vreme kaj bistveno ni moglo spremeniti razpoloženja naših upokoјencev.

V vsakem dnevu je vsak našel nekaj za sebe. Eni so odšli na sprehode ob obali, drugi do Portoroža, Pirana. Nekateri pa so raje posedali »doma« in včasih preživeli v prijetnem klepetu, ob branju, pletenju itd. Predvsem večeri so bili živahni, saj taki večeri, ko se srečajo prijatelji in znanci, ne morejo miniti brez lepe pesmi, šala, plesa. Glas harmonike nas je upehal na plesišče, kjer smo kar pozabili, da nas bolijo noge, da nas daje revma in podobne reči.

Priprava terena za pričetek gradnje težke obdelave (Foto: t.š.)

Zbiranje razglednic ali delitologija

Mnogi ljudje zbirajo razglednice, med njimi tudi jaz. Imam jih več kot deset tisoč. Načrtno jih zbiram že petindvajset let, pa tudi prej nisem nobene zavrгла. Hranim jih v desetiških škatlah, urejene po državi, republikah, mestih, seveda vse po abecednem vrstnem redu, ker lahko le tako najdem tisto, ki jo želim. Večina razglednic je popisanih, poslanih na moj naslov, seveda pa jih mnogo tudi načrtno kupim za zbirko. Posebno lepe so razglednice zadnjih deset, petnajst let, saj imamo danes mnogo večje možnosti za dobro fotografijo, tisk, papir... Vendar pa so mi najljubše stare razglednice, tiste iz prvih let našega stoletja. Kje sem jih dobila? Imela sem to srečo, da je mojega starega očeta zanimal isti konjček in sem tako od njega dobila del njegove bogate zbirke. Prav iz te zbirke so moje najdragocenejše razglednice. Predstavljajo dokument določenega časa, cenjene pa so tudi kot star predmet in imajo tako tudi svojo materialno vrednost.

Danes razglednice poznajo in uporabljajo vsi, še posebej izlemiki in turisti, saj so najbolj primerno sredstvo za kratka sporočila in pozdrave, seveda pa učinkujejo tudi s svojo lepoto. Ker vem da njeno zgodovino pozna le malo ljudi, naj napišem nekaj o tem in ponazorim s starimi razglednicami iz moje zbirke.

ZGODOVINA RAZGLEDNIC

Beseda delitologija je izpeljana iz starogrške besede delitos, kar pomeni pisalno tablico. To nam da vedeti, da so si že naši davni predniki v starem veku na nek način dopisovali. Sicer pa je zgodovina današnje razglednice mnogo mlajša. Razglednica ima kratko zgodovino, v kateri se je zaradi tiskarskih, estetskih, socialnih in drugih razmer močno spreminjala in razvijala.

V stari avstroogrski monarhiji, torej tudi v naših krajih, so za krajše dopise poznali tako imenovano korespondenčno karto, iz katere se je okrog leta 1869 razvila razglednica. Razglednice so začele množično izhajati šele po letu 1896, prej so bile sila redke, sicer pa je rojstno leto razglednice, po obliki takšne, kakršno poznamo danes, šele leto 1905.

O zgodovini razglednice je pri nas pisal Damjan Ovsec v članku O nastanku n razvoju razglednic, in sicer v 65. številki Kulturnega poročevalca leta 1983. Iz tega članka povzemam nekaj ugotovitev.

OBLIKA RAZGLEDNIC

Razglednica je bila nekdanj nekoliko drugačne oblike, kakršne smo vajeni danes. Na eni strani je bila črnobela ali barvna (barvana!) slika. Na njej, torej na slikovni strani, je bil prostor za besedilo, ki je zato moralo biti zelo kratko, le pozdrav in podpis. (Razglednice 1, 2, 3)

Nekatere so imele rezerviran prazen prostor pod sliko, druge so morale pisati kar na sliko samo, na nekaterih pa je že bila natisnjena celo kakšna čestitka (npr. Srečno novo leto). Napisi na razglednicah so izražali močno nacionalno pripadnost in so tako prispevale h krepitvi slovenske narodne zavesti (npr. verzi iz Gregorčičeve pesmi, prijateljstvo med Slovenci in Hrvati itd.).

DRUGA STRAN RAZGLEDNICE

Na tisto stran, kamor danes pišemo naslov, niso smeli pisati poleg še besedila, kot je to danes. Ta stran je bila namenjena samo za prejemnikov naslov. Na vrhu je bilo natisnjeno, za kakšno pošto dopisno obliko gre — Correspondenz-karte (korespondenčna oz. dopisna karta), ali v enem jeziku, pogosteje pa še v več jezikih: Carte postale, Postkarte, Post Card, Dipisnica, Karta korespondencyjna, Levelező-Lap, Brief-kaart, Otkrito pismo, Tarjeta postal, Cartao postal

Avstroogrška razglednica je upoštevala poleg vseh jezikov monarhije še najpomembnejše evropske jezike. Marsikatera ima tudi napis WELTPOSTVEREIN ali UNION POSTALE UNIVERSALLE, torej svetovna poštna zveza. S tem smo tudi Slovenci potrdili, da smo del Evrope.

SLIKOVNA STRAN RAZGLEDNICE

Razglednice, ki so bile tiskane po fotografski predlogi, bodo stare kmalu sto let. Dolgo je delala fotografska tehnika tiskarjem preglavice, saj je bilo izredno težko natisniti kvalitetni odtis, ujeti nianse, učinkovati estetsko.

V začetku so bile razglednice le črnobele, kasneje pa so jih marsikateri tiskarji umetno pobarvali — rdeče strehe, zelene gozdove in travnike, modro nebo. Vse drugo je bilo sivo-belo-črno.

Zanimiv je primer razglednice Kranja iz leta 1908, na kateri so odsev zahajajočega sonca v oknih pobarvali kar z zlato barvo!

DANAŠNJA OBLIKA RAZGLEDNICE

Današnja razglednica ima takšno obliko, da je na eni strani fotografija, na drugi strani pa s črto razdeljen prostor — desni za ime in naslov, levi pa za besedo in podpis.

Navpična črta na neslikovni strani, ki loči prostor za besedilo od prostora za naslov, se je pojavila šele leta 1905. To leto imamo torej za rojstno razglednice, ki je po obliki prednica današnje.

RAZGLEDNICA — VIZITKA

V moji zbirki imam še veliko posebnost oz. dragocenost: dve vizitki — razglednici (eno iz leta 1902). Odpirata se kot današnje vizitke, sta torej kot prepognjeni dve razglednici. Fotografija je na notranji strani, ne na zunanji, kot danes, in je obojestranska. Na zunanji strani je prostor za naslov in znamko, kar pomeni, da takšnih vizitik niso pošiljali v pismih, ampak kot razglednice. Tudi tu je bilo zelo malo prostora za morebitno sporočilo.

VSEBINA RAZGLEDNIC

Po vsebini so slike na razglednicah najrazličnejše — take z napisi in čestitkami za godove, rojstne dneve, novo leto itd. pa take, ki so prikazovale podobe krajev v celoti ali pomembnejše zgradbe večjih mest (muzeje, mostove, palače, parke). Danes več ne poznamo razglednic s prigradskimi motivi, takrat v preteklosti pa jih je bilo veliko. Razglednice so izdajali na primer ob nekem pomembnem dogodku ali jubileju, otvoritvi... Zname so razglednice, izdane ob obisku cesarja v Ljubljani, dograditev mostu — Jubilejnega, danes Zmajskega mostu — ob sokolskih zletih, ob otvoritvi, ob odkritju Prešernovega spomenika 1903 (to kartico imam tudi jaz in mi resnično veliko pomeni!).

Naši stari so mislili tudi naprej, na prihodnost, zato so leta 1910 izdali celo razglednico z naslovom: Ljubljana v prihodnosti! Na današnjem Prešernovem trgu je pravi prometni zamašek: zračna železnica, letala, cepelini, tramvaji, kolesa avtomobili, celo kočije, le pešcev ni nikjer.

Za ilustracijo pa sem izbrala nekaj najstarejših razglednic Ljubljane, razvrščene so po časovnem zaporedju. Razglednice tako pomagajo ohranjati našo zgodovinsko preteklost.

V. Tomc

Tekmovanje industrijskih gasilskih društev SOZD ZPS

Že nekaj let ni bil tekmovalni dan za gasilske ekipe SOZD ZPS tako lep, prijazen in bleščeš, z globoko modrino neba in prijetno toploto zadnjih polletnih dni, kot je bil letošnji 6. september v Hočah.

Letošnji organizator 11. tekmovalnega IGD SOZD ZPS Industrijsko gasilsko društvo ATMOS iz Hoč je imel res izredno srečo z izbranim dnevom. To srečno izbiro pa bi kmalu uničilo pomanjkanje denarja. Že napovedano odpoved tekmovalnega je preprečila skupna želja sodelujočih društev ter sindikata in predstavnikov SOZD ZPS. Hitro sklicani sestanek je zaustavil pretečo nevarnost. Tovariš Prelesnik, predsednik sindikata SOZD ZPS, in tovariš Panko, predstavnik SOZD ZPS, sta zagotovila, da ne bo več takih zadreg z denarjem.

Tako zagotovilo je tovariš Prelesnik ponovil v kratkem otvoritvenem govoru pred začetkom tekmovanja pri gasilskem domu v Hočah.

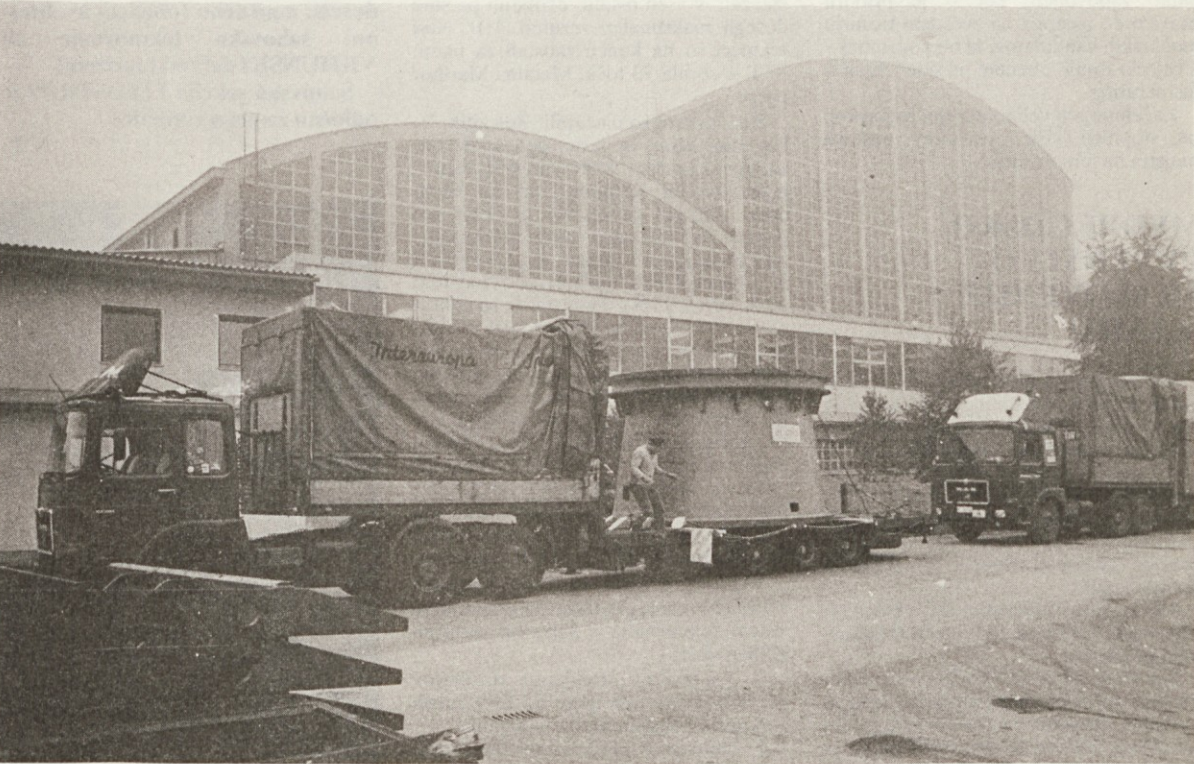
Lep dan je ponujal tekmovalcem ugodne pogoje za tekmovalje v dobro voljo. Brez tekmovalne mrzlice in treme, ki krasi vsako leto tekmovalje, pa tudi to pot ni šlo. Naše moške desetine letos ni spremljala športna sreča in smo zasedli četrto mesto. Pred nami so bili tekmovalci Hidrometala iz Mengša, Atmos iz Hoč in strojne tovarne Trbovlje, za nami pa dolenski fantje Rika iz Ribnice.

Desetini Agrostroja iz Ljubljane in Metalne iz Maribora pa na tekmovalje nista prišli.

Naša dekleta so bila tudi letos boljše od gostiteljic. Obe desetini deklet sta pokazali toliko spretnosti in prizadevanja, da smo jih vsi živahno spremljali z bodrenjem in ploskanjem. Dekleta so nam tako

priporila pokal, da smo lahko po obilnem kosilu tudi mi nazdravili zmagojučim ekipam. Nekateri so seveda dražili našo moško desetino, da smo ostali brez pokala. Toda to ni vplivalo na našo dobro voljo, saj bomo v letu 1987 prireditelj tega gasilskega tekmovanja in se bomo potrudili, da bo kakšen pokal ostal tudi pri nas.

V.K.

Odpremeljati smo začeli glavne dele za VI. — zadnji agregat za HE Haditha (Foto: B. F.)

Jubilanti na Češkem

Tudi letošnji 25-letniki so za svoj jubilej potovali na Češkoslovaško. Ogledali so si znamenitosti Brna, Blanskega z okolico in lepote Moravskega Krasa. Obiskali so tudi turbinsko tovarno ČKD v Blanskem s katero že več let uspešno poslovno sodelujemo. Najbolj zanimiv pa je bil enodnevni izlet v glavno mesto, kjer so si jubilanti z velikim zanimanjem ogledali znamenitosti zlate Prage. Najdlje so se zadržali v muzejih in ob zgodovinskih, kulturnih in drugih pomnikih bogate preteklosti Hradčanov, s katedralo sv. Vida in grobnicami čeških kraljev.

Počutje in razpoloženje jubilentov na Češkem je najbrž najbolje opisano v verzih, ki jih je napisala naša »Špela«.

K.G.

Naši jubilanti ob ogledu Hradčanov (Foto: K.G.)

Na splošno se nam dobro je godilo...

Zaslужni jubilanti na pot smo se podali, prijatelje v Blanskem obiskali. V vsakem je tiha želja bila da »kasa« bi mejo srečno prešla. Še dom počitniški v Blanskem si nas je sposodil, ker v temi brez elektrike je vsak po svoje blodil. Na splošno se nam dobro je godilo, le strašno se je dan za dnem mudilo.

Nas lepa Praga je prevzela, ko panorama se pred nami je razpela. Nakupi, oh nakupi ti bili prav vsakega so upi.

»PRIOR« skoraj smo spraznili, ko vanj masovno vsi smo navalili. Orodje, čevlji, krzno, nakovala, vsak svoje želje je v sebi nosil in mrzlično v trgovinah krone trošil. Pa »pivičko« po štiri krone, če dalo bi se, naliti bi ga v galone. Bili smo pravi pevski zbor, brez dirigenta, se daleč slišal je tenor. Na plesišču od čevlja je podplat ostal tako močno nekdo se plesu je predal. V Jedovnicah smo se pristrčno poslovili, naslednje jubilate že vnaprej priporočili. Kovčke, torbice »bešteke« krzno, proti meji smo peljali drzno. A le tresle so se hlače, krila, če kaj odkrila bo carina »mila«. Vodiči naši »super« grupo so imeli, poslušni vsi kot na lepilo smo sedeli. Ko smo se znašli na domačih tleh, so se jeziki razvzljali, zaslišal se sproščeni je smeh.

Petindvajsetletnica Špela

Bogata bera litostrojskih šahistov

Velik uspeh litostrojskih šahistov na delavski olimpiadi Pulj 86

Od 19. do 24. septembra je potekala štirinajsta šahovska delavska olimpiada. Med 214 udeleženci je svojo srečo (že tretjič) preizkusilo tudi moštvo Litostroja, tokrat v svoji najmočnejši zasedbi: Železnik, V. Lagudin, Lorbek (kapetan moštva), Mrak, Jerič in Donko. V izredno napetih in borbenih devetih kolih po švicarskem sistemu smo na koncu pristali na 19. mestu. Če bi nam bila Caissa bolj naklonjena, bi se lahko uvrstili nekoliko bolje, vendar smo tudi tako zadovoljni, saj smo bili najboljše uvrščeno moštvo iz SR Slovenije, za kar smo prejeli tudi medaljo.

Kot pojasnilo povejmo: medalj in pokalov ne dobijo le prvo, drugo in tretje uvrščeni, medaljo dobe tudi najboljše uvrščena moštva iz posameznih republik in pokrajin.

Imeli smo nesrečen žreb, ki nam je že na začetku, v prvih petih kolih, dodelil kar tri favorite: ZOIL Dunav iz Beograda (zmagali smo 2 1/2 : 1 1/2), Alkaloid Skopje po napaki sodnikov (zmaga z enakim rezultatom) ter lanskeletnega zmagovalca Crveno Zastavo iz Kragujevca (poraz 1 1/2 : 2 1/2).

Za sabo smo pustili vrsto konkurenčnih moštev iz republike (Gospodarsko banko Ljubljana, INGRAD iz Celja, Rudar Trbovlje, Železarno Jesenice, vse ekipe Iskre, Julon itd.).

Omeniti je treba, da je tudi najbolje uvrščeno moštvo iz SR Hrvaške zaostalo za nami, in sicer za točko in pol!

Zmagovalac štirinajste delavske olimpiade v šahu za leto 1986 je moštvo Energoinvesta iz Sarajeva (25 1/2) pred RMK Zenica (25), Bokeljsko banko (24 1/2), INCEL iz Banja Luke (24 1/2) itd. Z doseženim uspehom smo več kot zadovoljni, vendar nas nekatere pomanjkljivosti v organizaciji spravljajo v slabo voljo, zlasti, ker se iz leta v leto ponavljajo. V propozicijah tekmovanja je na primer jasno napisano, da je največja dovoljena kategorija na delavski olimpiadi mojstrski kandidat. Tako piše, vendar smo srečali tudi mojstre, FIDE — mojstre itd.

Zato je tudi naš uspeh tem večji. Dosegli smo ga z lastnimi močmi in brez nepravilnosti glede kategorij in postave.

V. Lagudin

PRVENSTVO SR SLOVENIJE V ŠAHU ZA LETO 1986

Tisti, ki se zanimajo za šah, so od 27. julija do 10. avgusta v dnevnem časopisu lahko spremljali potek republiškega prvenstva za člane. Nastopilo je 14 igralcev: štirje FIDE-mojstri, štirje mojstri in 6 mojstrskih kandidatov. Ob taki zasedbi (povprečen rating je bil 2310) je bilo tekmovanje uvrščeno v III. kategorijo po FIDE normah.

Organizacijo turnirja sta prevzela SZ Slovenije in SD Kranj.

Pokrovitelji turnirja so bili SO Kranj, IAA in SMELT. Sodel je zvezni sodnik Ljubo Đorđević.

Prvak Slovenije za leto 1986 z desetimi točkami je postal mojster Leon Gostiša (SD Vrhnika). Drugi je bil mojstrski kandidat Marjan Črepan (SD Žalec), 9 točk. Sledijo šahovski mojstri: Podlesnik (SD ISKRA), mojstrski kandidat Mohr (SD Maribor), FIDE mojster Osterman in FIDE mojster Mencinger (SD Murka), vsi po 8 točk itd.

Litostrojan Alojz Železnik se je uvrstil na 12. mesto. S svojim prvim nastopom na republiškem prvenstvu je lahko zadovoljen, ker si je priboril pravico do nastopa na zveznem turnirju mojstrskih kandidatov, ki bo novembra v Vrnjački Banji, obenem pa si je izboljšal lastni rating.

Zaželimo mu veliko uspeha in prestop na stopnico višje; osvojitve naslova mojstra na tem turnirju!

MEDREGIJSKO PRVENSTVO SR SLOVENIJE V ŠAHU

Medregijskega prvenstva v šahu, ki je potekalo julija v Kranju, se je udeležilo kar 41 šahistov iz cele republike (1 mojster, 24 mojstrskih kandidatov ter 16 prvokategorikov). Pravico direktnega nastopa so imeli igralci s priznanim FIDE ratingom, oziroma z naslovom višjim od mojstrskega kandidata. Ostali so si pravico nastopa priborili na regijskih tekmovanjih.

Medregijsko prvenstvo šteje kot kvalifikacijski turnir za nastop na republiškem prvenstvu.

Šahisti so odigrali 9 kol po švicarskem sistemu in sicer, jugoslovansko krožno varianto. Organizator tekmovanja je bilo šahovsko društvo Kranj, vodil pa ga je zvezni sodnik Ljubo Đorđević.

Zmagal je mojstrski kandidat Matej

Sušnik (7 točk). Drugouvrščeni je bil Litostrojan Alojz Železnik (mk — 2280), ki je zbral enako število točk, vendar je zaradi slabšega Buhole-koefficienta pristal stopničko nižje. Tretje mesto je zasedel mojster Oskar Orel (6 1/2) pred Kastelicem, Srebrničem (nekdanji Litostrojan) po 6 točk itd. Štirje prvouvrščeni so si pridobili pravico nastopa na republiškem prvenstvu.

HITROPOTEZNI MOŠTVENI TURNIR V KRANJU

Šahisti Litostroja so z doseženimi 75 točkami osvojili I. mesto na hitropoteznem turnirju, ki je potekal v okviru jubilejnih desetih športnih iger v Kranju.

Turnirja se je udeležilo kar 21 ekip — članice sozda ZPS. Pod vodstvom zveznega sodnika Ljuba Đorđevića smo odigrali 21 kol po Bergerjevem sistemu. Vsak igralec je imel na voljo le 5 minut.

Zaradi ogromne razlike v kvaliteti so bili tudi letos favoriti Litostroj, Metalna in STT.

V odločilnih dvobojih z Metalno (2 : 2) in SST (poraz Litostroja z 1 : 3) se nismo izkazali, v vseh ostalih dvobojih pa smo dosegli maksimalen rezultat 4 : 0. Naši tekmeči so na koncu zaostali za nami: STT je zbrala 73 točk, Metalna Maribor pa 70.

Za Litostroj so nastopili: Železnik, V. Lagudin, Mrak in Jerič, pod vodstvom kapetana Lorbka. Vztrajni Jerič ni prepuštil svojim nasprotnikom na četrti deski niti pol točke, saj je dobil vse partije. Za Litostroj je tokrat prvič nastopil Železnik (na 1. deski), igral je odlično in je dosegel 90% možnih točk (Lagudin 90%, Mrak 95%). Ta turnir je še enkrat pokazal svoje slabe strani: med dvajsetimi udeleženci je največ 6 moštev približno enakovrednih. Ostali so globoko pod povprečjem. Moštvo, ki na takem turnirju šteje za favorita, mora odigrati le tri močna kola (od skupaj 20). Favoriti zlahka zmagujejo vrsto kol, vendar če enkrat ali dvakrat »zaspijo«, jim tekmeč uide. Ta mrtva dirka nesmiselno traja kar 4 ure ali več! Medsebojni rezultati med favoriti potem nimajo odločilnega vpliva.

V interesu dviga kvalitete šahovska sekcija Litostroj predlaga, da se spremeni sistem tekmovanja v šahu na turnirjih ZPS in sicer:

1. Na podlagi dosedanjih rezultatov na vseh dosedanjih igrah da ZPS določi štiri nosilce skupin predtekmovanja.
2. Oblikovati predtekmovalne skupine (po 4,5 ali 6 moštev), odvisno od števila prijavljenih.

3. Dve prvoplasirani moštvi iz vsake predtekmovalne skupine se uvrstita v finalno skupino in se med seboj borita za uvrstitev od 1. do 8. mesta.

Tretje in četrto uvrščeni moštvi iz vsake predtekmovalne skupine se v drugi finalni skupini borita s sebi enakimi za uvrstitev od devetega do šestnajstega mesta itd.

Kaj bomo s tem pridobili?

1. Boji v finalnih skupinah bodo bolj izenačeni in bolj kvalitetni. Turnir bo zanimiv do konca, zmagovalac bo odvisen le od svojih rezultatov s tekmeči v skupini.

2. Nemesto dolgočasnih in utrujajočih dvajsetih podpovprečnih kol (od katerih so le 3 kola kvalitetna) bomo igrali 4 kola v predtekmovanju in še 7 kol v finalu, torej skupaj 11 kol. S tem bomo ob dvigu kvalitete skrajšali turnir na polovičen čas.

Organizatorjem naslednjih poletnih iger ZPS predlagamo, da sprejmejo to varianto.

Pripravljene smo sodelovati pri izdelavi sheme tekmovanja.

Prepričani smo, da bodo tudi ostali udeleženci (Metalna, STT, Gostol — torej tisti bolj kvalitetni) privolili v to spremembo.

V Lagudin

5. ŠAHOVSKO PRVENSTVO SR SLOVENIJE ZA LETO 1986

V organizaciji Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in Šahovske zveze Slovenije je 18. in 19. oktobra v Rogaški Slatini potekalo delavsko prvenstvo Slovenije v šahu za leto 1986 — za posameznike.

Litostrojanom na tem turnirju ni bilo! Zakaj? Vse vam bo pojasnil povzetek iz razpisa tekmovanja:

»... veljajo naslednje cene (po osebi dnevno): DONAT, v 1/2 sobi 11.000 din, v 1/1 sobi 12.320 din, kavč v 1/2 sobi 9.900 din, v 1/1 sobi 9.900 din; SAVA, v 1/2 sobi 9.600 din, v manj 1/2 sobi 8.640 din, v 1/1 sobi 10.920 din, kavč v 1/2 sobi 8.640 din; B + C kat. s T/WC, v 1/2 sobi 5.900 din, v 1/1 sobi 6.820 din, kavč v 1/2 sobi 5.310 din, kavč v 1/1 sobi 5.310 din; B + C kat. brez T/WC, v 1/2 sobi 4.900 din v 1/1 sobi 5.820 din. Povsod se zaračuna turistična taksa...«

Organizatorjem v premislek naslednji podatek:

Na delavski olimpiadi Pulj 86 je stal penzion za eno osebo v dvosobnem apartmaju 3.200 din.

Ni nam jasno, kaj želi organizator doseči: množično (obenem kvalitetno) šahovsko tekmovanje ali VRHUNSKI delavski turizem!

Šahovska sekcija LITOSTROJ je odločno za prvo varianto!

V.L.

Najuspešnejši kolesar Litostroja — Jože Rogelj (v veselem razpoloženju)

5. LITOSTROJSKI KRONOMETER

Optimalni pogoji - rekordni dosežki

Pravo septembrsko jutro z meglo je spremljalo kolono litostrojskih kolesarjev, ki so nabirali kilometre proti Kamniški Bistrici. Približno 40 udeležencev je ne glede na hladno jutro samozavestno vrtelo pedale proti startu 5. litostrojskega kronometra. Zbrali so se stari znanci, prijatelji, prekaljeni kolesarji pa tudi nekaj novih obrazov je napovedovalo napeto dirko.

Ob 10.30 se je na startnem mestu v Stahovici pred gostilno »Pri planinskem orlu« začelo zares. Starter Nace Giacomelli, njegova tajnica Boža Škarabot in pomočnik Borut Rihtaršič so bili pripravljeni. Startal je edini pionir, za njim naši »punci«, ki sta edini predstavljali žensko ekipo. Ko so se začeli pripravljati na start veterani, je bilo vsem jasno, da bo tekma naporna in da bodo o končnih uvrstitvah odločale sekunde. Ko so veterani že pridno vrteli pedala, so se moški do 40 let ogrevali. Vsi najboljši z Jožetom na čelu so se bili pripravljene spoprijeti s 7.400 m dolgo progo s približno 200 m višinske razlike. Tekmovalci so startali na vsako minuto. Čas je hitro mineval in že je proti cilju kronometra v Kamniški Bistrici poganjal pedala zadnji tekmovalac Simon Bunderšek. Startalo je 33 Litostrojanov, 2 Litostrojkanki in pet tekmovalcev izven konkurence. Na cilju je bil vrvež okoli sodniško-merilne ekipe v sestavi: Janez Bahar, Marko Gale in Draga Giacomelli, ki se je odlično znašla v kupu števil in pripravljala rezultate.

Ob prelepem pogledu na Kamniške Alpe, požirku piva in »skromnemu« kosilu smo nestrpno čakali na rezultate. Pred uradno razglasitvijo rezultatov smo izžrebali še nekaj praktičnih nagrad: 15 kolesarskih čepic, 2 zimski kolesarski čepci in dolge elastične kolesarske hlače. Pri žrebanju je imel največ sreče Milan Švarc, ki se mu je pot iz Litije izplačala, saj je dobil glavni dobiček.

Medaljo je dobil najmlajši udeleženec JOŽE PRUDIČ, ki na žalost letos ni imel konkurence.

Ena od obeh Litostrojkank MARTA GLOBOKAR je pobrala zmago, tako da ima že lepo zbirko kolesarskih odličij.

Med veterani je prepričljivo zmagal 51-letni LOJZE FABČIČ z neverjetnim rezultatom, s katerim je »posekal« večino mlajših sotekmovalcev.

Absolutno najboljši čas je pri moških dosegel JOŽE ROGELJ, ki je zmagal z veliko prednostjo pred lanskeletnim zmagovalcem SREČKOM PIRMANOM. Jože si je že prislužil naziv »super žvau«, saj je v sobotnem jurišu na Vršču v svoji kategoriji 30—40 let zasedel tretje mesto, dosegel litostrojski najboljši čas in prinesel domov tudi prelep pokal.

Izven konkurence je zmagal naš dolgoletni kolesarski tovariš in odličen kolesar Vojko Turek z drugim najboljšim časom.

Pohvale pa ne zaslužijo samo zmagovalci in dobitniki medalj, tudi vsi ostali tekmovalci so se srčno borili. Posebne

pohvale in spodbude so deležni vsi, ki so prvič tekmovali: ŽAGAR, SEDEJ, JUSTIN... in seveda ALENKA TOŠNJAK.

Posebno priznanje si zasluži tudi najstarejši, 56-letni udeleženec FRANC LAZNIK, za katerega upamo, da ga bomo navkljub trdovratni boleznii drugo leto ponovno pozdravili med nami.

Letošnja kolesarska sezona se počasi zaključuje. Ugotavljamo, da plana nismo.

Letošnja kolesarska sezona se počasi zaključuje. Ugotavljamo, da plana nismo v celoti izpolnili. Zaradi muhastega vremena in likvidnostnih težav kolesarske sekcije sta odpadla izleta na Roglo in v Polhov Gradec, vse ostale akcije pa so bile uspešno izpeljane. Pohvaliti moramo SREČKA PIRMANA, ki je na največji kolesarski dirki maraton Franja dosegel osmo mesto, kar ga uvršča med vodilne kolesarske rekreativce v Sloveniji. Na Franji se je odlično borila tudi MARTA GLOBOKAR kot edina Litostrojkanka in dosegla 12. mesto, pa tudi veterani so vozili odlično. Kot sem že omenil je JOŽE ROGELJ najboljši litostrojski kolesar na krajše proge in v »hude« klance, pa tudi vedno dobro pripravljen srčni borec BRANKO SRŠEN je na Vršču v kategoriji veteranov od 50—55 let zavzel odlično 3. mesto.

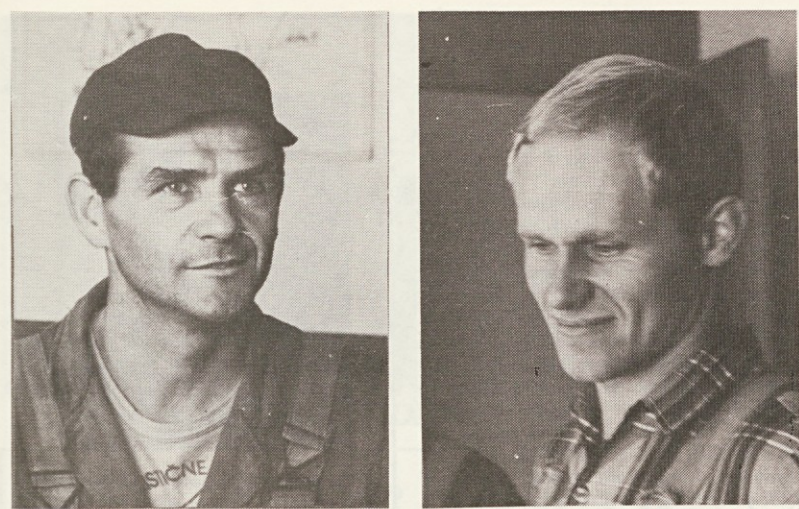
Ob koncu sezone sta naše uspehe uspešno zaključila brata GROM. Andrej odličen tretji na gorski dirki na Ulovko, Janez pa je zmagal na gorski dirki v Žireh.

Pohvaliti velja tudi ANDREJA LEVCA, ki je prekalil italijanske Dolomite po dolgem in počez in »zavzel« tudi najvišji prelaz Evrope — Stelvio (2715 m).

Opazili smo, da se naše vrste množijo, da je kolesarjev čedalje več in da imajo naši delavci kljub slabim finančnim možnostim še vedno veliko posluha za nakup drage kolesarske opreme. V kolesarski sekciji pa nismo zadovoljni z udeležbo na najmnogičnejših akcijah, saj nam na desetine koles v kolesarnici kaže, da je kolesarjev veliko. Mogoče še nismo izbrali pravilne poti, kako te množice zodelavcev spraviti bolj organizirano na kolo. Vse, ki jih kolesarjenje veseli, vabimo, da se nam priključijo pri odkrivanju naše ožje domovine. Imamo na stotine prelepih neodkritih krajev (na žalost so ceste manj lepe), ki bi jih lahko odkrijemo med vožnjo s kolesi. Veliko majhnih radosti, za katere smo oropani med vožnjo z avtomobilom, nam ponudi vožnja s kolesom.

REZULTATI	Čas (minut)
Pionirji:	
1. Jože Prudič	21.40.81
Ženske do 40 let:	
1. Marta Globokar	19.11.86
2. Alenka Tošnjak	22.47.60
Moški nad 40 let:	
1. Lojze Fabčič	14.32.52
2. Janez Grom	15.21.45
3. Andrej Grom	15.31.89
4. Peter Prezelj	15.55.71
5. Branko Sršen	16.04.89
6. Lojze Rupnik	16.25.14
7. Valentin Žagar	18.18.74
8. Vinko Udovič	19.05.82
9. Ciril Vreča	22.05.19
10. Franc Laznik	29.58.95
Moški do 40 let:	
1. Jože Rogelj	13.39.35
2. Srečko Pirman	14.17.73
3. Vlado Kveder	14.22.26
4. Franci Černe	14.22.65
5. Milan Svetelj	14.35.85
6. Branko Škoflek	14.38.18
7. Jože Režek	14.43.38
8. Janez Grdadolnik	15.11.39
9. Simon Bunderšek	15.19.09
10. Janez Gladek	15.20.90
11. Vjekoslav Jantol	15.29.34
12. Mitja Hernaus	15.36.41
13. Andrej Levec	15.36.54
14. Miran Babnik	15.38.32
15. Robert Bunderšek	16.08.98
16. Marko Jurič	16.09.27
17. Milan Švarc	16.47.60
18. Darko Justin	17.20.17
19. Tomaž Mikuš	17.35.75
20. Vlado Bašneč	20.34.84
21. Dušan Škarabot	20.45.84
22. Vlado Sedej	22.32.31

M. Svetelj

Jeklena fanta Srečko Pirman in Brane Škoflek

Litostrojska »jeklena« triatlonca odlična

V prelepem okolju Bohinjskega jezera so se 30. avgusta zjutraj zbrali najbolj »zagnani« slovenski rekreativci, da bi ponovno preverili svoje psihofizične sposobnosti na drugem triatlonu »jeklenih«. Šest kilometrov veslanja po Bohinjskem jezeru, 30 kilometrov kolesarjenja iz Bohinja na Pokljuko do Rudnega polja in od tu naprej še 10 kilometrov teka do Vodnikove koče na Velem polju.

V kategoriji članov do 40 let sta nastopila tudi znana litostrojska rekreativca **Srečo Pirman** in **Branko Škoflek**. Naj takoj povem, da sta oba dosegla zelo visoki uvrstitvi — Srečko je bil šesti, Branko pa dvanaesti — med približno 70 člani.

Srečko Pirman, zadnja leta »prva violina« litostrojskih kolesarjev, tekačev in na splošno vsestranski športnik, je povedal naslednje:

»Veslanje mi je šlo zelo dobro od rok, nekaj težav sem imel na kolesu, ker so mi spremljevalci po pomoti odpeljali kolesarske sprinterice in sem poganjaj pedala kar v copatih, kar pa vožnjo močno ovira, ker ni pravičnega prenosa moči z nog na pedala.«

No, vsaj preobuti se na Rudnem polju ni bilo potrebno, pa tudi tekel je kar v kolesarskem dresu. Na cilju ni čutil več utrujenosti, saj so imeli na začetku planiran cilj na Kredarici, ki so ga prestavili na Velo polje zaradi zapadlega snega in nevarnosti poškodb.

Branko Škoflek je povedal, da je bilo najtežje pri veslanju. Čoln, ki ga ima, ni najbolj primeren za tako dirko, tako da je imel na prehodu s čolna na kolo velike težave. Ni mogel niti stopiti na levo nogo, ker mu je otrpnila. Na kolesu pa bolečin ni bilo več. Na teku je ponovno čutil posledice veslanja in pravi, da je na cilj prišel bolj utrujen kot pred dvema letoma, ko je osvojil 17. mesto.

Treba je povedati, da zahteva triatlon izjemne psihofizične napore. Oba naša tekmovalca sta celo leto aktivna: trikrat do štirikrat na teden kolesarita ali tečeta, pred triatlonom pa tudi veslata.

Na koncu obema čestitamo in jima želimo še veliko uspehov, čim manj poškodb in veliko osebnega zadovoljstva pri doseganju vrhunskih rezultatov.

M. Svetelj

»Litostroj 86«

16. septembra je rokometna sekcija v okviru praznovanja obletnice naše DO organizirala rokometni turnir.

Na turnirju so sodelovale ekipe delovnih organizacij: TIKI, ISKRA-TV PRŽANJ in LITOSTROJ.

Igra je potekala 2 × po 15 minut, igral je vsak z vsakim. Na turnirju je bilo čutiti prijateljsko vzdušje.

Rezultati:
ISKRA-TV PRŽANJ:
TIKI — 15:5
LITOSTROJ:
ISKRA-TV PRŽANJ — 9:9
LITOSTROJ: TIKI — 23:11

Končni vrstni red:

1. LITOSTROJ
2. ISKRA-TV PRŽANJ
3. TIKI

Zaradi boljše razlike v golih je bila ekipa Litostroja prva.

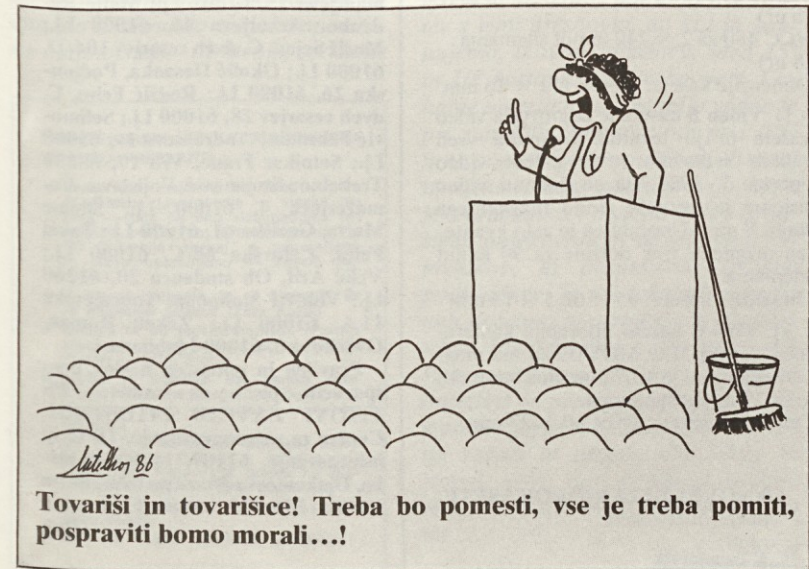
Na koncu so bile vse ekipe nagrajene s plaketami in s skromno malico. V razgovoru se je izoblikovala ideja, naj bi ta turnir postal tradicionalen, organizacijo tekmovanja pa naj bi prevzela vsako leto druga delovna organizacija.

Na koncu se zahvaljujem vsem, ki so kakorkoli pomagali pri pripravi in izpeljavi turnirja.

PA ŠE TO!

Na rokometnem turnirju, ki je bil organiziran v počastitev 35. obletnice delovne organizacije ISKRA-TOZD TV PRŽANJ, je sodelovala tudi naša ekipa. Kljub temu, da nam ni šlo od rok kot ponavadi, smo vseeno zasedli drugo mesto.

Toni Skušek

Tovariši in tovarišice! Treba bo pomesti, vse je treba pomiti, pospraviti bomo morali....!

X. jubilejne letne igre sozda ZPS

Litostroj ekipno drugi

Več kot tisoč nastopajočih, odlična organizacija, prekrasno vreme in prijateljsko vzdušje, to so značilnosti X. jubilejnih letnih iger ZPS v organizaciji IKOS iz Kranja. Marljivi športni delavci tega 300-članskega delovnega kolektiva, ki letno izdela več kot 1800 strojev in naprav, so svojo nalogo opravili na visoki strokovni ravni.

V šestih panogah je nastopilo kar 24 ekip, članic sozda ZPS.

Rezultati po posameznih disciplinah:

ŠAH		
1. TZ Litostroj	75 točk	
2. STT Trbovlje	72 točk	
3. Metalna	70 točk	

BALINANJE		
1. INDOS	24 točk	
2. Cevovod	23 točk	
3. Metalna	22 točk	
7. TZ Litostroj	18 točk	

STRELJANJE MOŠKI		
1. STT Trbovlje	528 krogov	
2. TZ Litostroj	527 krogov	
3. Mlinostroj	516 krogov	

STRELJANJE ŽENSKE		
1. STT Trbovlje	515 krogov	
2. Metalna	465 krogov	
3. TZ Litostroj	451 krogov	

MALI NOGOMET		
1. IKOS	24 točk	
2. Metalna	23 točk	
3. Mlinostroj	22 točk	
13. TZ Litostroj	12 točk	

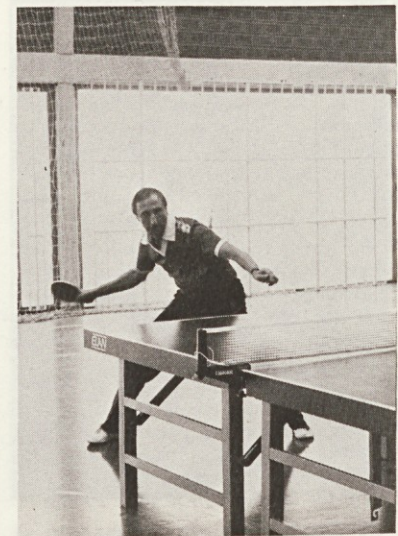
NAMIZNI TENIS		
1. TZ Litostroj	24 točk	
2. Cevovod	23 točk	
3. Gostol	22 točk	

KEGLJANJE ŽENSKE		
1. STT Trbovlje	555 kegljev	
2. TZ Litostroj	546 kegljev	
3. Kladivar	524 kegljev	

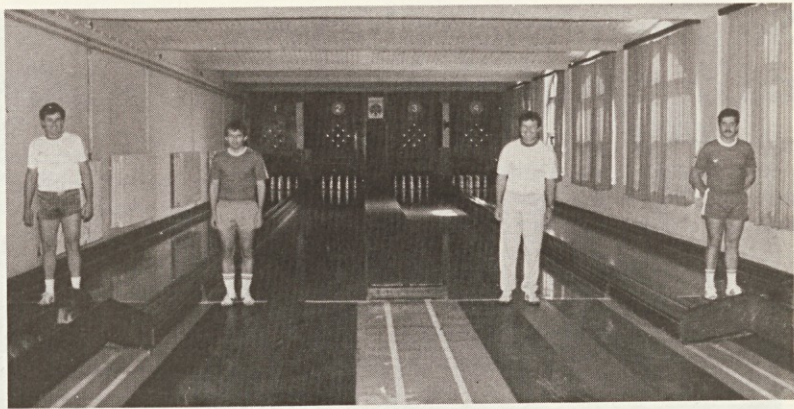
SKUPNA EKIPNA RAZVRSTITEV		
1. STT Trbovlje	171 točk	
2. TZ Litostroj	170 točk	
3. Metalna Maribor	166 točk	
4. Cevovod Maribor	138 točk	
5. Jeklo Ruše	130 točk	
6. Riko Ribnica	126,5 točke	
7. Gostol Nova gorica	126 točk	
8. Ikos Kranj	114,5 točke	
9. Indos Ljubljana	113 točk	
10. Mlinostroj Domžale	108 točk	
11. Kstroj Slovenske Konjice	102 točk	
12. Kladivar Žiri	100 točk	
13. Stroj Radlje ob Dravi	99 točk	
14. Kovind Unec	97 točk	
15. Elektroprojekt	89 točk	
16. Agrostroj Ljubljana	82 točk	
17. SOP Krško	68 točk	
18. Kovinarska Krško	63,5 točke	
19. Turboinštitut Ljubljana	55,5 točke	
20. Pleskar Ptuj	54 točk	
21. Projekt Maribor	23 točk	
22. Atmos Hoče	21 točk	
23. Hidrometal Mengeš	17 točk	
24. IBE Ljubljana	4 točke	

Naslednje letne igre bodo čez dve leti. Vse kaže, da bo organizacija XI. letnih iger sozda ZPS zaupana TZ Litostroj.

J. Šmon

Namiznoteniška ekipa je igrala iz kola v kolo boljše. V finalnih borbah se je posebej izkazala in prvo mesto je bilo naše. Tudi Žmavc je prispeval k ekipni zmagi.

Moška kegljaška ekipa je dokazala, da so se na igre sozda ZPS dobro pripravili, saj so drugo uvrščeno ekipo premagali za 38 kegljev. Na fotografiji sta Ilija Stolič in Ciril Mihelčič pred nastopom.

Pomlajena balinarska ekipa ni bila kos prekaljeni ekipi STT iz Trbovelj, izgubili pa so častno 7:8. Na fotografiji sta ekipi Litostroja in STT med dvobojem.

Nogometaši so že v drugem kolu naleteli na močnejšega nasprotnika — ekipo Metalne iz Maribora, ki je pozneje igrala v finalnem delu turnirja.

Za šahiste Litostroja ni bilo ovir. V šampionskem stilu so prepričljivo osvojili prvo mesto, kar se kaže tudi na veseli in nasmejani ekipi.

V končni razvrstitvi je bila odločilna le ena točka. Toda v športu to zadošča za osvojitev največjega priznanja — prehodnega pokala sozda ZPS. Na fotografiji so prvi trije: STT Trbovlje, TZ Litostroj in Metalna iz Maribora.

Tekst: J. Šmon

Foto: B. Francelj

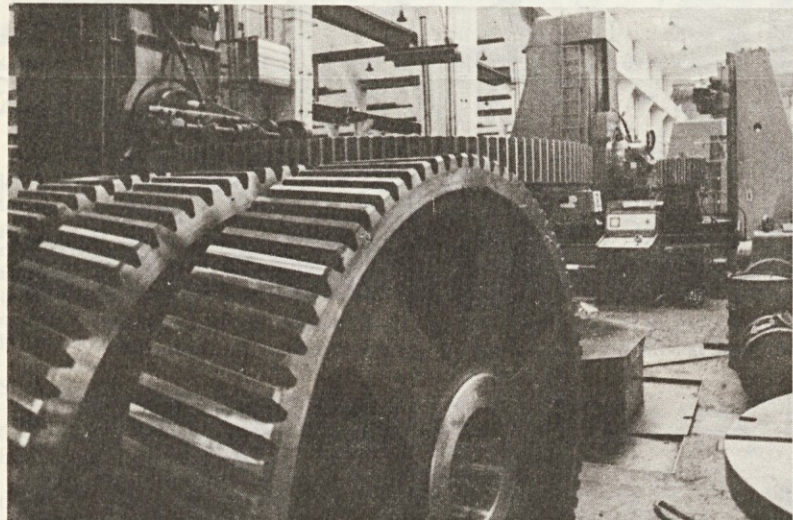
So upokojenci suhe veje na drevesu delovne organizacije?

Predsedstvo v juniju ustanovljenega aktiva upokojencev se je konec septembra zbralo na svoji prvi seji. Predsednik Rudi Jesenšek je moral kar rahlo zvišati glas, da je živahne dialoge članov usmeril k razpravi po predlaganem dnevnem redu — pa niti povsem sklepni niso bili ob začetku seje.

Analiza ustavnega zbora aktiva je pokazala, na nekaj komaj odpustljivih spodrsrljavev, med katere spada gotovo pomanjkljiva evidenca o upokojencih. Niti njihovih pravih naslovov ne poznamo, kaj šele, da bi poznali njihove morebitne težave in

Glasiło delavcev Titovih zavodov Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 6200 izvodov. Izdaja ga Odbor za obveščanje pri Konferenci OO sindikata Titovih zavodov Litostroj, ki je hkrati izdajateljski svet — Uredniški odbor: predsednik dipl. pol. Zlato Adlešič in člani: prof. Hrabroslav Premelj, Vjekoslav Jantol, Mirko Čepuran, Mira Šček, Slobodan Nikolić, Ludvik Šarf, Janez Elihan, Iztok Puhar, Silvan Štokelj in odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marijana Meglič, tehnični urednik Estera Lampič, novinar Tone Škerjanec, lektorica prof. Vesna Tomc. — Telefon uredništva 558-341 (n.c.) interna 13-70, 13-71, 13-79. Tisk Tiskarna Ljubljana. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

Obdelava zobnikov

VIDEO

21

tehnika

Piše: P. Poženeš

Če dobro poznamo te prostorske karakteristike občutljivosti mikrofonov, t.j. karakteristike usmerjenosti, potem bomo tudi izbrali pravilni mikrofonski glede na nalogo, pred katero stojimo.

SLJ8. Karakteristike usmerjenosti mikrofonov

Na sliki 18 vidimo osnovne karakteristike usmerjenosti mikrofonov. Te so: — **Omnidirektivna.** To karakteristiko usmerjenosti (krožno) imajo mikrofoni, ki so enako občutljivi na zvoke iz vseh strani. Uporabljajo se za snemanje zvoka tam, kjer npr. govori več ljudi iz različnih smeri, da ni potrebno mikrofona stalno usmerjati na govornika. Slaba stran pa je ta, da poleg željenega glasu govornika posnamemo še vse ostale neželjene šume. — **Kardioidna** karakteristika usmerjenosti je najbolj uporabna, saj z njo dobro lovimo zvoke od spredaj, ne

potrebe. Vsak res nima telefona, niti ne ve, kam naj se obrne — v delovni organizaciji se ljudje strašno hitro menjajo, zlasti na tistih mestih, kjer imajo opravka s človekom.

Razprava o nalogah iz delovnega programa aktiva je odprla poglavito vprašanje, kdaj bodo upokojenci po svojih pravicah v resnici izenačeni z aktivnimi delavci. Tu je mišljena predvsem pravica do enakih pogojev za rekreacijo, vzajemno pomoč, prehrano, stanovanja...

Upokojenci imajo namreč občutek, da večkrat poudarjena povezanost z DO ostaja bolj pri besedah, manjka pa ji dokaznih dejanj. Prav v to smer želi delovati aktiv in iskati novih pobud pri vseh, ki znajo ceniti minulo delo svojih nekdanih sodelavcev.

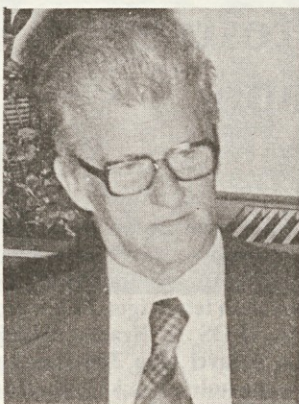
Družba, ki so ji upokojenci darovali večino svojih življenjskih moči in sposobnosti, ne sme dovoliti, da bi se kdorkoli teh čutil pozabljenega ali odpisanega.

Predsedstvo je sprejelo še nekaj konkretnih sklepov, ki naj usmerijo delo aktiva v tako dejavnost, da bodo njen koristni učinek občutili vsi naši upokojenci, zlasti pa še tisti, ki žive v takšnih ali drugačnih težavah.

Ker je bilo sklenjeno, da bodo seje aktiva zaradi čimhitrejšje ureditve osnovnih vprašanj sklicane po potrebi, smo prepričani, da bo naše prihodnje obvestilo upokojencem lahko vsebovalo več konkretnjših novic. Po novem letu pa namerava aktiv vpeljati redno tedensko dežurno službo.

ETO

dr. Vladu Jordanu v slovo

V nedeljo, 28. 9. 1986, nas je v svojem 74. letu zapustil pionir Litostroja Vladu Jordan, diplomirani inženir strojništva in doktor tehničnih ved, vodja Biroja za tehnične raziskave, TOZD Inštitut, v pokoju.

V Litostroj je prišel leta 1946, takoj po prehojenju poti v partizanih. Z zagnanostjo je pomagal postavljati novo strojno tovarno. Najprej je konstruiral žerjave. Nekateri so še danes v uporabi. Nato se je posvetil konstruiranju opreme za hidroelektrarne. Utemeljel je sodoben inženirski pristop h konstrukciji varnostnih zapiral, ki so bistvena za varno obratovanje vsake hidroelektrarne. Pri tem se je še posebej posvetil raziskovanju hidravličnih nestacionarnih pojavov. Z originalnimi idejami ter z delavnostjo in natančnostjo je leta 1985 raziskave zaokrožil z doktora-

tom iz tehničnih ved s še danes aktualno temo iz nestacionarnega toka v pogojih pretirjanja vodnega tebra v črpalnem pretočnem sistemu. Z znanstvenim delom je nadaljeval ter skozi številne članke, ki jih je objavil v domači in tuji periodiki, postal priznan strokovnjak v Jugoslaviji in v tujini. Leta 1975 se mu je tudi družba vsaj delno oddolžila za ustvarjalno delo na področju strojništva z nagrado Sklada Borisa Kidriča. Po odhodu v pokoj pred devetimi leti nam je še vedno pomagal z nasveti, raziskavami in tudi z reševanjem konkretnih nalog. Leta 1983 je izdal knjigo »Prehodni režimi v hidravličnih cevni sistemih«. Tako je poskrbel, da je njegovo znanje dostopno novemu rodu inženirjev.

Poznali smo ga kot človeka trdnega značaja, iskrenega sogovornika in sodelavca. Svoje znanje je nesebično razdal in vzgojil vrsto projektantov in raziskovalcev, ki sedaj nadaljujejo delo na področju vodnih turbin in črpalk. Nekaj časa je poleg rednega dela tudi predaval na litostrojski tehnični šoli in napisal tudi več skript. Do sebe in svojih sodelavcev je bil strog, seveda pa jim je bil predvsem mentor. Pri njem pa so našli tudi oporo, ko je šlo za osebne zadeve.

Poleg strokovnega dela se je ukvarjal tudi s slikarstvom, za katerega je imel prirojen dar. Slikal je motive iz tovarne, portrete in naravo. Zelo je ljubil izlete v naravo in je bil dolgoletni član Planinskega društva Litostroj.

Sodelavci in prijatelji

Zahvala

Upokojenci III. izmene, ki smo se v letošnjem letu udeležili tridnevnega izleta v Fiesi, se iskreno zahvalujemo osebjem in še posebno Anici Roštan iz tozda ZSE za požrtvovalno postrežbo, prehrano in prijetno namestitve.

Upokojenci

Odšel v pokoj

V prijetnem vzdušju smo se poslovili od našega sodelavca Mija MATJAŠIČA. Zaposlen je bil kot jedrar v livarni sive litine. Žal je zaradi bolezni predčasno odšel v pokoj. Želimo mu, da bi se mu zdravje povrnilo in da bo v krogu družine preživel še dosti lepih trenutkov.

Sodelavci

Zahvala

Ob smrti najinega dragega očeta Vladimirja JORDANA se najlepše zahvaljujem kolektivu Litostroja za spremstvo na njegovi zadnji poti. Prisrčna hvala litostrojski godbi in govornikom tov. Prodanu in tov. Šarfu za lepe poslovilne besede.

Posebej se zahvaljujema tov. Juriju Fašaleku za izkazano pomoč in mu želiva še veliko uspehov pri delu. Hvaležna sva vsem, ki so najinega očeta cenili in se ga radi spominjajo.

Njegova otroka Jure in Nataša

Zahvala

Ob prerani smrti mojega moža, očeta, starega očeta in brata Vladimirja KASTELICA se iskreno zahvaljujemo sindikalni organizaciji Litostroj za darovani venec in izrečeno sožalje. Iskrena hvala pihalnemu orkestru in vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žena Rozalija in hčerke z družinami

Naslovnik neznan

V septembru mesecu je bilo vrnjenih 28 časopisov Litostroj z naslednjimi naslovi: Aleksić Nebojša, C. v Zg. log 26, 61007 Lj.; Begović Asije, Tomačevska 11, 61000 Lj.; Bešić Mehmed, Gospodetska 13, 61000 Lj.; Brunčič-Kovačič Irena, Rimska 27, 61000 Lj.; Čereškov Dušana, Koželjeva 8/A, 61000 Lj.; Dakić Slavoljub, Pot k Savi 67, 61000 Lj.; Hadipašić Mujaga, Brilejeva 3, 61117 Lj.; Dravljeh; Horvat Peter, Korotanska 20, 61000 Lj.; Ljutić Ziad, Slovenska 4, 61000 Lj.; Kajtezović Refik, Pokopališka 4, 61000 Lj.; Karadžić Ilijaž, C. dveh cesarjev 109/D, 61000 Lj.; Koritnik Rajko, Kozarška C. 28/A, 61007 Lj.; Kovačič Zvonimir, Djakovičeva 24, 61000 Lj.; Kreševac Janez, Pastrekova 84, 61231 Lj.; Črnuče; Kurić Danijel, Vlahovičeva 43, 61101 Lj.; Marković Mara, Jaminikarjeva 35, 61007 Lj.; Matić Radenko, Arharjeva 46, 61000 Lj.; Mušić Sejad, C. dveh cesarjev 104/D, 61000 Lj.; Okolić Desanka, Podjunska 26, 61000 Lj.; Redžić Feho, C. dveh cesarjev 28, 61000 Lj.; Selimović Fahrudin, Andreaseva 14, 61000 Lj.; Setnikar Franc, Vrh 17, 68231 Trebelno; Stojanović Vojislava, Čemažerjeva 4, 61000 Lj.; Šibane Marta, Goriška 61, 61000 Lj.; Takaj Feleš, Celovška 68/C, 61000 Lj.; Velić Arif, Ob studencu 20, 61260 Lj.; Vidović Slobodan, Tomačevska 11A, 61000 Lj.; Žakelj Roman, Ovčakova 8, 61000 Ljubljana.

Pravilen in natančen naslov nam sporočite pisno na naslov: ZPS TITOVİ ZAVODI LITOSTROJ, Center za samoupravljanje, DPO in informiranje, 61107, Ljubljana-Šiška, Djakovičeva 36, ali po telefonu na številko 556-021, interna 1371.

gpm

Izleti v listopadu

Izleta, ki sta na programu ob koncu sezone, sicer nista zahtevna, lahko pa sta tudi »naporna«, saj je že običaj, da se ustavimo v kaki dobri gostilni ali na gostoljubni kmetiji ter predebatiramo izlete, ki smo jih opravili v preteklem letu. Vse to seveda ob založeni mizi in dobri kapljici. Tokrat si to pač lahko privoščimo, saj smo v ravni dolini (v gorah alkohola ne uživamo!)...

In katera dva vodnika sta kos tudi takšnim dodatnim obremenitvam?

8. november — ŠKOFJELOŠKO POGORJE — Izlet bo vodil vodnik Veber

22. november — POLHOGRAJSKI DOLOMITI — Izlet bo vodil u.p.v. Gamberger

Še pred novembrom pa se lahko udeležite zadnjega oktobrskega izleta, in sicer od 25.—26. oktobra: LJUBLJANA—ZAGREB (bratska planinska pot) Vodnik: Gamberger

t.t.

Podhladitve in omrzline

Edino področje, ki ga bomo v našem Planinskem kotičku vedno znova ponavljali, je opozarjanje in varovanje pred nevarnostmi v gorah. Tovrstnih opozoril in previdnosti pač ni nikoli preveč. O nevarnosti podhladitve smo že pisali, vendar — zima je spet pred nami in ponavljajo se tudi nevarnosti. V tem in naslednjih prispevkih, ki jih povzemamo po članku JOŽETA ČETIČA, bomo z medicinskega vidika spoznali mehanizme, ki uravnavajo človekovo temperaturo in okvare organizma, ki nastanejo pri podhladitvah.

Življenjsko pomembne funkcije človeškega telesa so naravnane na telesno temperaturo 37°C. Če majhni odstopi navzgor ali navzdol povzročijo bolj ali manj izražene motnje dejavnosti predvsem življenjsko pomembnih (vitalnih) organov (srce, pljuča, jetra, ledvice). V osnovi gre tu vedno za moteno razmerje med nastajanjem in oddajanjem temperature.

Naš namen je nakratko obravnavati učinke znižane zunanje temperature in lokalne omrzline. Splošna podhladitev nastane, če temperatura telesnega jedra pade pod 37°C. To pa se lahko zgodi že pri temperaturah okolja, ki so bistveno višje od 0°C. Na to vplivajo predvsem temperatura okolja, pa tudi pomanjkljiva ali premočena obleka in obutev, dež, sneg, veter, vihar, vlaga zraka, telesna in duševna zmogljivost, starost, zdravstveno stanje predvsem vitalnih organov, lakota, žeja, izsušitev, izčrpanost, alkoholiziranost, duševni dejavniki kot npr. motivacija, malodušnost, paničnost, obup itd.

Pri temperaturi telesnega jedra 35°C so kompenzacijski naporji telesa, da bi ohranilo svojo temperaturo najmočnejši (drhtenje, zvišanje

srčnega utripa, preusmeritev krvnega obtoka v življenjsko pomembne notranje organe, aktivizacija žlez z notranjim izločanjem itd.). Med 37°C in 35°C je poraba kisika celo zvišana. Pri temperaturah med 35°C in 33°C je njegova poraba 80 do 90 odstotkov normalna, pri 32°C 60—70 odstotkov, pri 30°C 50—60 odstotkov, pri 25°C 40 odstotkov in pri temperaturah med 15°C in 10°C 15 odstotkov normalne (ti podatki so bili ugotovljeni v poskusih). Preden podhlajenec izgubi zavest ga včasih prevzame presenetljiv občutek intenzivne in prijetne toplote, ker tonus žil v podkožju lahko popusti, in se te nenadoma močno razširijo. Tako naprimer poročajo Švedi, da so večkrat našli nezavestne ali mrtve podhlajence razgajene ali slečene. To je zbuvalo sum na nasilje, česar pa preiskava oz. obdukcija nista mogli vedno potrditi.

Stanje zavesti nam je lahko merilo temperature telesnega jedra. Če smo izključili vse druge možnosti za nezavest (poškodbe možganov, zastrupitve itd.) in je podhlajenec pri zavesti, lahko sklepamo, da je temperatura njegovega telesnega jedra še nad 30°—31°C. Če je podhlajenec nezavest, je temperatura jedra verjetno pod to mejo. Dihanje postaja pod 30° vedno bolj površno in med 25° in 17°C popolnoma prenaha. Pri nadaljnjem zniževanju temperature telesnega jedra se pojavijo težje motnje srčnega ritma in med 20° in 16°C se srčna akcija ustavi. Tudi na pljučih nastanejo spremembe, ki pa jih tu ne bomo opisovali. Oteženo je sproščanje kisika s krvnega barvila in njegov prehod v tkiva. To pelje v vedno večje pomanjkanje kisika v tkivih, v kopičenje kislih razpadnih presnovkov v tkivih in končno v notranjo zastrupitev s temi presnovki, ali kot jo imenujemo, tkovno zadušitev. Med 15° in 10° nastopi možganska smrt. Lokalne omrzline pa nastopijo vedno le pri zunanjih temperaturah pod 0°C in so pogosto povezane z bolj ali manj izraženo splošno podhladitvijo, ki pa je tokrat lahko v ozadju. Poleg že naštetih objektivnih in subjektivnih dejavnikov, ki pospešujejo splošno podhladitev, je pri lokalnih omrzlinah posebno pomembna še izsušitev telesa (dehidracija) s povečano gostoto (viskoznostjo) krvi. Lokalne omrzline se praviloma pojavljajo na izpostavljenih delih telesa. To so prsti na rokah in nogah, deli dlani in stopal, uhlji, nos, brada in redkeje lica, jezik, spolovilo, sedalo, kolena itd.

Pripravil T.T.

Bratska planinska pot Ljubljana—Zagreb

Odsek proti Zagrebu — Medvednica—Zagreb

V soboto, 25. oktobra se bomo odpeljali z vlakom do Zagreba in naprej s tramvajem do vzhodnega vzhodja Medvednice. Po dveh urah hoje bomo prišli do planinskega doma na Lipi v neposredni bližini vrha Rog (708 m). Pot bomo nadaljevali proti zahodu, večji del po grebenu, poraslem z gozdom, vse do planinskega zavetišča Hunjka (975 m), dalje do planinskega doma Puntijarka (957 m) in do planinskega doma Runolist (830 m). Od Lipe do tu potrebujemo 3 ure do najvišje točke — Sljeme (1050 m). Na vrhu sta dva televizijska stolpa in zgornja postaja smučarske žičnice. Razgled je samo proti severu na Hrvatsko Zagorje. Nekoliko pot vrhom je zgornja postaja žičnice in Tomislavov dom. Na tem področju Sljemena je več planinskih in počitniških domov zagrebških podjetij.

Pot bomo nadaljevali proti planinskemu domu Risnjak (707 m) in dalje proti zapadnemu delu Medvednice do Ponikve (500 m). Tu so velike travnate površine, obkrožene z gozdovi. Ta del Medvednice je povezan z revolucionarnim gibanjem Zagreba pred drugo svetovno vojno. V bližini je planinski dom na Glavici. Tu se bomo spustili do naselja Dubravica do avtobusne postaje, kjer imamo vsakih 15 minut avtobus za Črnomerec, nato pa se bomo s tramvajem odpeljali do zagrebske železniške postaje in od tod z vlakom do Ljubljane.

Na tem odseku planinske poti Ljubljana—Zagreb bo hoje skupno 10 ur, dobili pa bomo tudi 4 žige v naše knjižice.

V Ljubljano se bomo vrnili še istega dne v večernih urah.

R. Gamberger

ŠE EN UTRINEK Z IZLETA NA VELEBIT: Predsednik PD Litostroj kaže, da je bilo delo v tem mandatnem obdobju tako intenzivno, da so mu hlače postale kar preširoke... (Foto: T.T.)

Prometna varnost v občini Ljubljana—Šiška

V tem sestavku želimo seznaniti delovne ljudi in občane s stanjem prometne varnosti v naši občini in pozvati vse, da po svojih močeh prispevajo, da se le-ta izboljša. Zakaj?

Kljub večji oskrbi in prizadevanjem Postaje milice Ljubljana—Šiška in drugih subjektov v naši občini, ki skrbijo za prometno varnost in vzgojo na tem področju, je varnost udeležencev v prometu v prvih osmih mesecih letošnjega leta v primerjavi z enakim obdobjem leta 1985 slabša.

To kažejo naslednji podatki: v prvih mesecih lani je bilo v občini Šiška 139 prometnih nesreč, v enakem obdobju letos pa 164. V obravnavanem obdobju lani je v prometnih nesrečah umrlo 6 oseb, telesno poškodovanih je bilo 152, v enakem obdobju letošnjega leta je v nesrečah umrlo 14 ljudi, 158 pa je bilo telesno poškodovanih. Najpogostejši vzroki prometnih nesreč so: izsiljevanje prednosti v križišču, neprilagojena hitrost vožnje, vožnja pod vplivom alkohola, izsiljevanje prednosti na zaznamovanih prehodih za pešce ter nepravilno prečkanje ceste. Vsi ti vzroki prometnih nesreč so subjektivne narave in kažejo na neupoštevanje prometnih predpisov in pravil, kar se je letos še posebej poslabšalo.

Vse udeležence v prometu opozarjamo, da dosledno spoštujemo prometne predpise in pravila, da skrbijo za tehnično brezhibnost in opremljenost vozil ter da so zlati pri vožnji z motornim vozilom strpni.

Glede na to, da je bilo v letošnjem letu 5 smrtnih žrtev med pešci bi prav pešce opozorili, da pri prečkanju cest, zlasti Celovške uporabljajo zato zgrajene podhode, sicer pa za njih zaznamovane prehode, saj je bilo največ smrtnih žrtev med pešci ravno na tej cesti.

Ker je že jesen, velja opozoriti, da se bodo spremenile tudi prometne razmere, kar bodo najbolj občutili vozniki motornih vozil. V tem času se pojavlja megla, ki bistveno zmanjšuje

Nosi kresničko, ki odseva svetlobo avtomobilskih žarometov in opozarja voznike, da je na vozišču tudi pešec! Voznik te bo zagledal že na razdaljo 130 metrov in bo še lahko preprečil nesrečo. Sicer pa bi te zagledal šele na 30 metrov ali pa sploh ne!

Že doma pripravi v desni žep vrstico, na kateri visi kresnička, in to tako, da bo nihala nekako v višini desnega kolena. In ni potrebno posebej povedati, da v desni žep zato, ker hodiš po levi strani vozišča!

vidljivost, ceste so zaradi nje nemalo krat mokre in spolzke, na vozišče odpada listje, vse to pa poslabšuje vozne pogoje, kar pa mora voznik upoštevati ter vožnjo prilagoditi danim razmeram.

Posebej priporočamo, da vozniki po megli dosledno uporabljajo luči, da hitrost vožnje prilagodijo stanju vremena, cesti in prometnim razmeram na sploh, pešci pa da v pogojih zmanjšane vidljivosti uporabljajo odsevna telesa »kresničke«.

V želji, da bomo vsi kar največ prispevali k boljši prometni varnosti želimo vsem udeležencem v prometu srečno vožnjo, pešcem pa varno hojo.

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu
Občine Ljubljana—Šiška

Jezikovni ostružki

O besedi »pogoj« sem v Jezikovnih ostružkih že pisala, namreč o njeni zelo razširjeni napačni rabi namesto izraza »razmere«.

Npr.:

- Imeli smo dobre delovne POGOJE.
- Slabi POGOJI so se izboljšali.
- Rad dela v takih POGOJIH.
- Težki POGOJI gospodarjenja.

V vseh naštetih primerih se pojavlja beseda POGOJ v drugačni rabi kot je njena osnovna raba (pogoj je zahteva nečesa, kar mora biti predhodno izpolnjeno, kar je postavljeno, dogovorjeno za določeno uresničitev).

»Pogoj« bi v zgornjih stavkih morali zamenjati z besedo »razmere«:

- Imeli so dobre delovne RAZMERE.
- Slabe RAZMERE so se izboljšale.
- Rad dela v takih RAZMERAH.
- Težke gospodarske RAZMERE.

Pač pa je v naslednjih stavkih beseda »pogoj« pravilno uporabljena in edino možna:

- Izpolnjeni so bili vsi POGOJI za začetek del (= vse postavljene zahteve).
- Študent ima vse POGOJE za vpis v višji letnik (= vse potrebne izpite).
- Postavili so nam POGOJE (zahteve).

Beseda »pogoj« se torej uporablja v dveh popolnoma različnih pomenih, vendar je raba besede pogoj namesto besede razmere nezaželena, napačna.

Ne uporabljajmo je, čeprav se je že precej razširila, predvsem v birokratskem izrazoslovju!

In kaj bi rekli k stavku, v katerem avtor dvakrat rabi besedo »pogoj«, a v različnem smislu?

»Z nakupom novih strojev so bili izpolnjeni vsi POGOJI, da smo lahko začeli delati v novih delavnicah, v lepših delovnih POGOJIH.«

Stavek bi bil lepši in razumljivejši, če bi bil izpolnjen en pogoj: drugo besedo POGOJ bi morali nadomestiti z besedo razmere. Zapleteno? Niti ne, pod pogojem, da hočete razumeti.

Vesna Tomc

V SEPTEBRSKI ŠTEVILKI PLANINSKEGA VESTNIKA PREBERITE:

- Vsako leto najmanj en izlet v gore Jugoslavije (Jugoslavija — visoka država — ima še eno visokogorsko republiko, veliko kot SR Makedonija in SR Slovenija skupaj, a nenaseljeno in slabo uporabljano — Tomaž Banovec)
- V Evropi uničenih 50, v Sloveniji že 70 odstotkov gozdov (Zora Kužet)
- Zmogle bi ob lepem vremenu (Portret planinke — malce drugačen: Mariča Frantar — Miro Stebe)
- Štefka je trdoživa kot gorska roža Štefka in Stane Svigelj iz Doma Korskkega odreda na Kališču — Ivanka Korošec)
- Ob delu je zmanjkalo tiskarske barve in kalodonta (Utrinki z mladinskega planinskega delovnega tabora na planini Zapirkraj — Bojana Jaušovec)
- Tara — Turistično neizrabljen biser (Mija Pilko)
- In vrsto drugih zanimivih sestavkov

HE Javornik — prvo nadaljevanje

V septembrski številki glasila »Litostroj« je bil objavljen članek novinarke M.M. o problematiki (predvsem zamudah) izdelave hidroelektrarne Javornik v Litostroju. Menim, da sem kot odgovorni delavec v oddelku za obdelavo tehnične dokumentacije dolžan še nekaj pojasnil oziroma pripomb k omenjenemu članku.

Prvo pojasnilo je namenjeno diplomiranemu inženirju, vodi projektorja tovarišu Antonu Brcarju in se nanaša na njegovo mnenje o pretoku dokumentacije skozi SIDOK (sistemi dokumentacije). Pretok tehnične dokumentacije oziroma njena obdelava je natančno določena z »rdečo knjigo« oziroma opredeljena z organizacijskim predpisom 32—20, ki velja od 1. 10. 1981: KOSOVNICA — K — namen in uporaba, str. 39, 40. Iz navodil je razvidno, da je obdelava tehnične dokumentacije v SIDOKU razdeljena na dva dela:

Prvi del takoj po predaji iz konstrukcije oziroma projektive, in drugi del, ki se vrne iz IZPOSTAVE NAB. IN TEHN. preko CPK. Dokumentacija v SIDOKU nikoli ne stoji po nepotrebnem. Nikoli nismo čakali (po mnenju tovariša Brcarja), da se naročilo kompletira in dokler bom imel pri tem kaj besede, ne bomo delali drugače. Tako je trenutno tudi uzakonjeno in je sedaj najpravičnejše (kar seveda ne pomeni, da je sedanje stanje najboljšje, saj se pripravljala nova varianta, njene učinke pa bomo lahko še videli).

Vsaka skupina (podskupina) se, tako kot prihaja iz projektive, takoj obdelava in preda v naslednjo fazo. Običajno je to »klasifikacija«. Dogaja se tudi, da tehnična dokumentacija stoji pri nas in čaka, da jo kompletiramo.

V tem se strinjam s tovarišem Brcarjem. Čaka pa iz drugih vzrokov — velikokrat so površno narejene kosovnice, risbe, manjkajo podatki, MKD.

Pogosto čakamo tudi po kakšen dan, da se pomanjkljivosti odpravijo. Res je, da smo dokumentacijo v Litostroju zelo zapletli, vendar moram poudariti, da z nekaterimi biroji ni nobenih težav (s tem ne mislim na tiste, ki zelo malo naredijo) in da je morda zaradi velikega števila dokumentov iz biroja HE največ problemov ravno na relaciji SIDOK — biro HE. Ne želim s prstom kazati na posameznike, želel pa bi argumentirano spregovoriti o tej problematiki z odgovornimi v biroju HE, ker bi bil tudi način za odpravo dosedanjih razhajanj v mnenjih.

Iz nadaljevanja prispevka bo razvidno, da se je dokumentacija za HE Javornik zadrževala v SIDOKU v

povprečju prvič 2,8 dni in drugič 5,8 dni (skupno sem obravnaval pri analizi 68 skupin oziroma kosovnic). To je po moji oceni glede na naloge, ki jih ima SIDOK pri obdelavi tehnične dokumentacije, realni čas, kar pa seveda ne pomeni, da se ti časi ne dajo skrajšati.

In sedaj pripomba k članku M.M., ki se nanaša na tisti del, kjer opisuje SIDOK. Menim, da bi drugi odstavek, kjer je govora o zamudah biroja HE, morala napisati tam, kjer je opisovala biro HE. To poudarjam zaradi tega, ker bi nepoučeni bralec mislil, da je govora o rokih biroja SIDOK. Ne strinjam se tudi s podatkom, da je v primeru HE Javornik tehnična dokumentacija v SIDOKU stala v povprečju 19 dni. Iz nadaljevanja prispevka je razvidno, kakšni so bili povprečni časi za SIDOK. Poskušal sem različne kombinacije, pa nikakor nisem mogel skombinirati 19 dni. Verjetno je prišlo do kakšnega nesporazuma pri zbiranju podatkov med mano, tovarišem Živkovičem in novinarko.

Zato smo pripravili analizo Javornika, in sicer od takrat, ko je bila dokumentacija razpisana. Zajela je naslednje točke v pretoku tehnične dokumentacije:

- SIDOK — prvič
- KLASIFIKACIJA
- OPK
- IZPOSTAVA TEHN. IN NABAVE
- SODOK — drugič
- PLANER IZDELKA
- TEHNOLOGIJA
- KALKULACIJA
- TERMINIRANJE
- RAZPISOVANJE

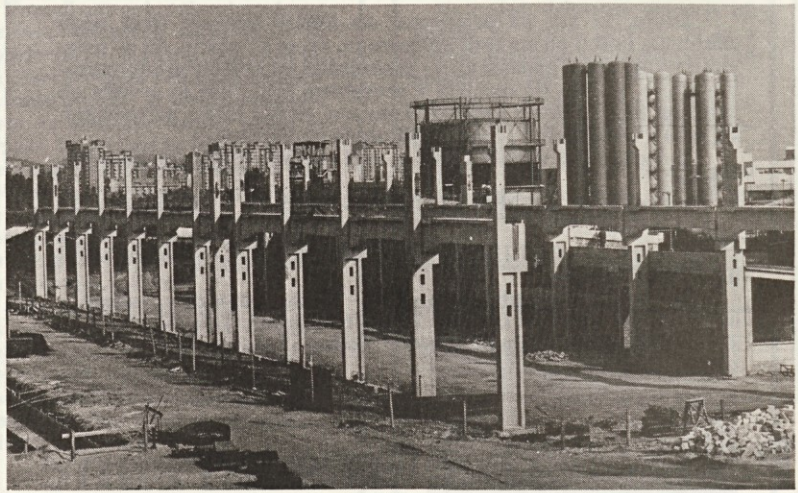
Cilj moje analize je bil ugotoviti, koliko dni traja, da se ena skupina premakne z ene delovne točke na drugo delovno točko. Računal sem s koledarskimi dnevi in prišel do presenetljivih rezultatov, ki za mene kot dobrega poznavalca tehnične dokumentacije niti niso presenetljivi, saj se podobni problemi kot pri HE JAVORNIK pojavljajo pri vseh naročilih (mislim na pretok dokumentacije). Kot vir informacij mi je služila evidenčna kartica (68 skupin), ki se nahaja v CPK in se »rodi« v SIDOK, pri pomanjkljivo opremljenih evidencijskih karticah pa sem si pomagal z rokovnikom, ki se nahaja na ovitku za dokumentacijo. Pri analizi mi je delal družbo ZX SPECTRUM 48 K, na katerem sem s programi Basic Statistics, The Artist in z grafikoni obdelal in grafično oblikoval ta prispevek. Na koncu sem dodal še analizo, ki jo je omenila tov. M.M., in sicer v grafični obliki tako, da je možna primerjava s HE JAVORNIK.

ZAKLJUČEK. Kost je vržena, jaz sem jo malo »oglodal« in mislim, da bi jo moral še kdo.

Alojz Žehelj

Bodoča peskarna že kaže svojo dokončno podobo (Foto: t.š.)

Video-teleteks

Sodobno informiranje

Informacija, takšna ali drugačna je naš vsakdanji spremljevalec. Kdaj, kje in kako jo dobimo, pa moramo sami izbirati glede na potrebe in zmožnosti.

Udeležil sem se seminarja o uporabi sodobnih elektronskih medijev v informiranju, ki je bil od 8. do 12. septembra v Portorožu. Seminar, katerega je organizirala »Delavska enotnost«, je imel namen predstaviti možnosti uporabe teleteksta in video tehnike v informativnih sistemih organizacij združenega dela. V enem tednu smo iz teoretičnih razlag, demonstracij in praktičnega dela spoznali način dela in možnosti povezave obstoječih sredstev informiranja z novimi, sodobnejšimi.

Uporaba teleteksta je dokaj nova veja obveščanja. Pojavil se je v Angliji in se dokaj hitro razširil po večjemu delu Evrope. Pri nas je teletekst v uporabi na RTV — Ljubljana. Odjemalci tega programa so lahko vsi, ki imajo v televizorju na daljinsko vodenje vgrajen dekodir za »dešifriranje« teleteksta. S teleteksta lahko v vsakem trenutku (v času predvajanja) zvedemo podatke o vremenu, najnovejše vesti, obvestila o dežurstvih, športu, kulturi in podobno.

V organizacijah združenega dela je teletekst dobrodošel pripomoček

služb za stike z javnostjo, za povezave znotraj delovne organizacije in z drugimi delovnimi organizacijami in še kje. Za ustanovitev internega centra za teletekst so potrebna primarna finančna sredstva. Potreben je računalnik s pomnilnikom ter pretvornikom signala iz analogne oblike v računalniško. Vsebinske teleteksta se namreč vpisuje v analogni obliki. To obenem tudi olajša delo, saj za oblikovanje zapisa ni potreben strokovnjak — programer kot na računalniku, dovolj je da obvlada tipkovnico pisalnega stroja. Le pri grafičnem upodabljanju informacij je potrebno nekoliko vaje in potrpljenja. Razen tega je potrebno imeti izhodne enote (televizorje) monitorje z dekoderji in daljinskimi vodenjem. Ti morajo biti v neposredni povezavi s centrom ali pa v posredni povezavi s telefonskimi napeljavami. Tako je mogoče informacijo v obliki teksta oziroma slike prenesti na večjo razdaljo. S tem je zagotovljena natančna in hitra informacija. Prednost pri nabavi opreme je v tem, da jo lahko kupimo pri domačem proizvajalcu — Gorenju iz Titovega Velenja.

Svoj popoln smisel dobi teletekst v povezavi z video posnetki. Te lahko naredi vsakdo, ki premore video kamero in video rekorder. Seveda ne more vsakdo posneti kvalitetnega programa, saj potem sploh ne bi potrebovali poklicnih snemalcev, scenaristov, režiserjev in drugega tehničnega osebja. Toda včasih za strokovno informacijo ne potrebujemo profesionalne izurjenosti. Video gradivo lahko posnamejo tudi priučeni operaterji. Za reklamne namene, za predstavitev delovne organizacije in njene dejavnosti ali proizvodov pa je potrebno veliko več strokovnosti.

Kaj vse bi za uvedbo takega načina obveščanja potrebovali v naši delovni organizaciji, ne morem presojati. Vem pa, da bi opremo, tudi video, ki jo že imamo, lahko učinkovitejše uporabili!

Tiski, ki so zadolženi in odgovorni za razvoj in financiranje informiranja, bodo pretehtali uporabnost naj-sodobnejših sistemov v naši delovni organizaciji. Moramo pa se zavedati, da je smiselna le natančna, hitra in učinkovita informacija.

V. Jantol

PRIKAZ SKUPNIH IN POVPREČNIH ČASOV (DNEVOV) POSAMEZNIH UDELEŽEN CEV PRI OBDELAVI 68 SKUPIN ZA 'HE JAVORNIK'.

RAZLAGA TUOK:
Size: 68=68 skupin (kosovnic)
SUM =skupno dni
mean =povprečno dni

SIDOK 1

Basic Statistics

Sample 1

Size: 68

Sum: 194

Mean: 2.8529412

Variance: 0.7540211

Standard Dev.: 0.868353

KLASIFIKACIJA

Basic Statistics

Sample 1

Size: 68

Sum: 194

Mean: 2.8529412

Variance: 0.7540211

Standard Dev.: 0.868353

IZPOSTAVA

Basic Statistics

Sample 1

Size: 68

Sum: 1037

Mean: 15.25

Variance: 113.93657

Standard Dev.: 10.673504

SIDOK 2

Basic Statistics

Sample 1

Size: 68

Sum: 400

Mean: 5.8823529

Variance: 51.955953

Standard Dev.: 7.2101205

PLANER IZDELKA

Basic Statistics

Sample 1

Size: 68

Sum: 410

Mean: 6.0294118

Variance: 29.700615

Standard Dev.: 5.449827

TEHNOLOGIJA

Basic Statistics

Sample 2

Size: 68

Sum: 5515

Mean: 81.1029412

Variance: 3516.0483

Standard Dev.: 59.296275

KALKULACIJA

Basic Statistics

Sample 3

Size: 68

Sum: 1035

Mean: 15.2058824

Variance: 266.82419

Standard Dev.: 16.334754

TERMINIRANJE

Basic Statistics

Sample 4

Size: 68

Sum: 389

Mean: 5.7205882

Variance: 61.203455

Standard Dev.: 7.823239

RAZPISOVANJE

Basic Statistics

Sample 5

Size: 68

Sum: 6054

Mean: 89.029412

Variance: 857.52239

Standard Dev.: 29.283504

JAVORNIK*ANALIZA PRETOKA DOK.*

VIR INF.EVIDENČNA KARTICA

skupno povprec

SID 194 2.85

KLA 152 2.14

CPK 1037 15.25

IZP 400 5.88

PLI 410 6.03

TEH 5515 81.10

KAL 1035 15.21

TER 389 5.72

RAZ 6054 89.03

IZ ZGORNJE TABELE JE RAZVIDEN

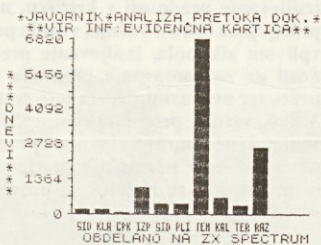
SKUPNO PORABLJEN ČAS POSAMEZNIH

UDELEŽENCEV PRI OBDELAVI:

50 KOSOVNIC-TURBINE

50 KOSOVNIC-ČRPALKE

60 KOSOVNIC-ŽERJAVI.

Leg. ■=skupno

NA ZGORNJEM DIAGRAMU JE RAZVIDEN

SKUPNO PORABLJEN ČAS ZA 68 SKU

PIN(KOSOVNIC) V DNEVIH.

JAVORNIK*ANALIZA PRETOKA DOK.*

VIR INF.EVIDENČNA KARTICA

skupno:

PLI SID

TEH IZP

KAL TER

RAZ

* v diagramu ni označen

NA KROŽNEM DIAGRAMU JE RAZVIDEN

PORABLJEN ČAS (PROCENTUALNO) PO

SAMEZNIH UDELEŽENCEV PRI OBDELAVI

VI TEHNIČNE DOKUMENTACIJE.

PRIMERJAVA MED ANALIZO, KI JO JE

NAREJILA SLUŽBA 'PORE' LETA 1985

IN 'HE JAVORNIK' NAREJENA V OKTO

BRU 1985 (Vrednosti so izražene

v dnevih).

ANALIZA PRETOKA DOKUMENTACIJE

Podatke obdelal ZX Spectrum 48K

2674

2139.2

1604.4

1059.6

534.8

0

SID KLA CPK IZP SID PLI TEH KAL TER RAZ

VIR INF.Zapisnik PORE106

Leg. ■=turbine■=črpalke■=žerjavi

IZ ZGORNJE TABELE JE RAZVIDEN

SKUPNO PORABLJEN ČAS POSAMEZNIH

UDELEŽENCEV PRI OBDELAVI:

50 KOSOVNIC-TURBINE

50 KOSOVNIC-ČRPALKE

60 KOSOVNIC-ŽERJAVI.